

Hétről-hétre

Páris. A „Dapêche de Tours” lap jelenti, hogy az elmúlt vasárnap Tours város közepén levő Savonniers folyóból E. Meyer nevű német menekült zsidó három ember életét mentette meg, akik közel voltak a megfúljához. Meyer fiúere orvos volt Németországban, akit a náciok zsákba varrva egy folyóba dobáltak. Most megengedte a francia kormány, hogy Meyer Toursban letelepedjen. A toursi divízió újbórnoka és a helyi lapok köszönetüket fejezték ki a zsidó menekült hősiessége felett.

New York. A katolikus frontharcosok veterán egylete legutóbbi összejövetelén elhatározták, hogy felhívást intéz az összes amerikai sportegyesületekhez, amelyen arra kéri őket, hogy ne vegyenek részt az 1936. évi berlini világolimpián, mivel a németországi katolikus és zsidóüldözések mély felháborodást keltenek.

Cernaui. A „Velkwehr” című újságban dr. Benno Straucher volt kamarai képviselő közli ismerősivel ama elhatározását, hogy átköltözik Palesztinába. Straucher, akinek rendkívül sok érdeme van azért a nagy munkáért, amelyet élete során a zsidóságért tett, helyesen elszegényedett, ugyanarra, ahogy kéri a zsidó közvéleményt, hogy a kikötőzéshez segítsék hozzá.

Bielitz. A közeli Szarnek városában meghalt 90 éves korában dr. Michael Berkovitz, aki a 90-es években Herzl titkára volt. Berkovitz ismert héber író és kultúrpolitikus volt. 1865-ben született Drohobycban és a bécsi egyetemeken a szemita nyelvet tanulta. 1899-től 1902-ig a krakkói Jüdea című lapot szerkesztette, majd héberre fordította Herzl számos munkáját. Számos tudományos munkát is írt.

Dublin. Néhány héttel ezelőtt az írországi antiszemita kezdeményezésére lap indult meg „Aontas Caedheal Weekly Post” címen, mint az ír szabad állam első antiszemita újsága. Felhívta a lakosságot, hogy alkalmassan pártot azzal a céllal, hogy a zsidókat kizárják a közéletből. A lap érdekében hiánya miatt öt heti megjelenés után megszűnt.

Wien. A bécsi hitközség július 24-én Dollus dr. volt kancellár halálának évfordulóján emlékművet tartott a Seitenstetten-esszei nagytemplomban. A templomban gyászméneséget tartott az elhunyt tiszteletére. Az emlékművel résztvevő hitközség egész elnöksége, az elnökkel az élén. A kancellári hivatal és a kultuszminisztérium is képviseltették magukat. Dr. David Feuchtwang főrabbi tartotta az emlékszózatot.

Berlin. A Hilfsverein der Deutschen Juden kiküldötték, akiket Cyprus szigetére küldtek, hogy ott a letelepedési lehetőségeket tanulmányozzák, visszaérkeztek és jelentik, hogy egyelőre gazdasági szempontok nem teszik lehetővé a nagyszabású letelepedést Cyprusban.

Tőzsdejelentés

Az oradeai termény tőzsde hivatalos jelentése július 30-ról.

Uj buza 77 kg-os	345
Uj repec	410-420
Bánáti tengeri	300
Oradeai tengeri	315
Uj árpa	250
Rozs	230
Ó-zab	320

0-ás liszt 690, kenyérliszt 630, korpó 230, tökmag 480, napraforgó mag 340. Árak per 100 kg. ab Oradea értendő.

SÜTHET A NAP MEGVÉD
HELLER ÉS DEUTSCH
KÖNNYŰ NYARI KALAPJA
STR. NICOLAE JORGA 21.

HASZNÁLT KALAPJÁKBÓL KÖNNYŰ NYARI KALAPOT KÉSZÍTÜNK
— Az erdélyi Mizrahi szervezet ítélete a sighet-i ifjúsági központ ügyében. Az erdélyi Mizrahi szervezet f. hó 21-én megtartott országos konferenciáján által a BHH. központ sighet-i vezetőségének saját maga ellen kért fegyelmet és ezzel kapcsolatban a Mihály Aladár, Marmorstein Izák, Stern Sámuel és Stern Ábrahám ügyében kiküldött fegyelmi bizottság, amelyek tagjai Nuszbaum Sámuel elnöke alatt, Moskovits Mose (Borsa), Keszenbaum Miksa (Oradea), dr. Gasner Izák (Cluj), Emler Jakab (Timisoara) a következő ítéletet hozta: A fegyelmi bíróság megvizsgálta a BHH. sighet-i vezetősége ellen rópiratokban terjesztett és személyesen előadott vádakat és azokat megfelelő bizonyítékok hiányában igazoltnak nem találta. A Mihály Aladár és társai ügyében a bíróság megsemmisíti ugyan a kizárási határozatot, de ha feltételezi is nevezettekrel a jóhiszemőséget és ügybiztoságot, elárásukat acionista fejelem szempontjából helyteleníti.

Minthoogy a bíróság úgy tud a hogy a BHH. sighet-i vezetősége jelenleg csak annak a BHH. legközelebbi konferenciájára való azonnali kikészítésre felkéri a Mizrahi oradeai központját.
Az ifjúság körében az ítélet nem keltezt meggyűvást, mert egy ilyen ítélet hozatala előtt a helyszínen, szemtanúkkal könyvek és adatok alapján bevizsgálásával lehet objektív ítéletet hozni. Így azonban az ifjúság körében olyan hírek terjednek, hogy ez a döntés, a sighet-i központ érdekében történő mentési akció volt, amit azzal is igazolnak, hogy a bíróság egyik tagja nem volt hallgató az ítélet aláírni, másrészt eme felfedést azzal is igazoltnak látják, hogy a bíróság a vezetőség mellé, mint „kiegészítést” az ellenzéki ifjúság részéről delegált határozatokat el.

Fürdőszoba berendezések.

fürdőszobák, Fayence mosdók, closet csészék a minosegben és mindennemű vasáruikkal jutánosan a

FERRUM S. A.
cégné, Piața Mha. Viteazui No. 4-a.
TELEFON: 973

Biztos existenciával rendelkező 50 éves gyermektelen intelligens zsidó férfi. házasság céljából, jó megjelenésű, feltétlen intelligens, házias, idősebb leány, vagy fiatal özyeny ismeretségét keresi. Teljes című, saját kezű részletes ajánlat „Eszes chaili” jelgére a kiadóba kéri. Teljes discretio biztosítva.

Elsőrendű orth. kécsér vendéglő Timisoarán
Az általános ismert
Grosz vendéglő
teljesen átalakított modern új helyiségbe költözött át
Timisoara, Tudor Vladimirescu 11
Littoni ház mellett, a hidai szemben

Zsidó humor

NEM A NÉV, HANEM A LÉNYEG FONTOS.

Periklesz, a filozófus így szót R. Gámlielhez, aki Arkóban, Afrodité fürdőjében megfürdött:
— Hogy szabad neked itt fürödni, amikor a ti törökökben meg van írva: semmi se tapadjon a te kezedhez az örök átokból (a bálványokból)! (M. V. 13., 18)

— Te balga — mondá R. Gámliel — mentem-e én az ő területére, nem jött-e (Afrodite) az én határomba? Hiszen a fürdő meg volt régen, még Afrodite létezése előtt. Azután még egy: vajjon a fürdő disze-e Afroditénak? Nemde ellenkezőleg! Inkább, Afrodite szobra díszíti a fürdőt. A fürdő tehát a földöz, a szobor csak mellékes.

NICHTS WESELTICHES.

Két hitsoros utazik egy erdélyi vonalon. Miről beszélnek egymásról, mint a Központi Irodáról. Azt mondja az egyik:
— Mi a különbség a régi beszercei Iroda és a mai között?
— En nem találom semmi különbséget — mondja a másik. — Akkor sem csinált semmit, most sem.

— Egy kis differencia mégis van. Damals hat er nichts weseltliches und heute macht er nichts weseltliches.

A VESZÉKEDES ORSZÁGA.

Reb Zorech felesége elmagy a rabbihoz és kétségbeesetten panaszkolja el, hogy az urával állandóan veszekszik. Ha az ura hirtelen a lábat, öt perc múlva már olya láma veri fel a házat, hogy összeesnek az emberek.

— Mit tegyek, oh rabbi, hogy ez megszűnjön?

A rabbi gondolkodott egy kicsit, aztán így szólt:
— Ha az urad otthon van, hajts fel egy deci hideg vizet.
— Másnap eljön megint az asszony:
— Rabbi, nem használ a deci víz, megint csak nagy veszekedés volt.
— Megittad a vizet?
— Meg.
— Itt ezt rosszul tetted. A vizet nem szabad meginni, azt hajts fel és társad a szájában.
— De rabbi, hiszen akkor nem tudok beszélni.
— Ez az.

A PÉNZNEK, VAGY A TUDOMÁNYNAK VAN-É NAGYOB BÉRTÉK?

A társaságban arra vitatkoznak, mi értékesebb: a pénz vagy a tudomány. Egy bank igazgató a következő történetet meséli el: FiataleMBER koromban megüresedett Pakson a sámeszi állás. En is pályázni akarom, de a pályázati feltételek közt ott volt, hogy irni-olvasni is kell tudni és miután én nem tudtam, nem pályáztam meg az állást.

Mindenki kérdésen néz rá.
— Na igen — mondja — ha én tudok irni-olvasni, még most is sámesz lehetnék Pakson.

AMIKOR AZ ELLENSZÁMLA "NAGYOBB..."

Az egyiptomiak panaszt emeltek Izrael ellen Nagy Sándor előtt:
— Ti — így szóltak az egyiptomiak — közlésbe vettétek ezüst és arany ékszeremket és minden drága kincsünket. A ti ösöttek kifosztották a mi apáinkat. Adjátok tehát vissza az ő gyermekeinknek az elrablott ezüstöt és aranyat!
Előállott erre Gabiha, Peszisa fia s gemény vitéza fogta őket:
— Látjátok, írva van a mi szent törvényben: „Négyzázharminc évig raboskodott Izrael Egyiptomban”. (M. II. 12., 40.) Ha ti megfizetitek a munkabért, amelyet szolgálatok idején 600.000 ember 430 év alatt keresett, akkor mi készek vagyunk megtéríteni nektek az őseink által kölcsönkért holminak az árát.
PÁSZTOR-NYOMDA ORADEA

NEPUNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4
Telefon: 447

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wassersírom Sándor - Leifner Zeitán
Felelős szerkesztő: ...

ELŐFIZETESI ÁRAK
Belföldön: Hittközségeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak: egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25, 15, 180, 95, 50 dinár, 25-15 Pengé, 10-6 Dollár.

A gyűlölet mételye

Sokszor és sokan felvetik a kérdést. A zsidósággal szemben az egész német nép felelős, vagy csak a ma uralkodó rendszer? Nehéz eldönteni, mert letagadjuk a tény, hogy bennünk a mai német nép 90 százaléka üldöz. Lehet, hogy van e 70 millió közöttünk 3 millió, akik helytállóan ezt a mai irratatot, de ez még nem jelenti azt, hogy mi csak a mai német vezetők gyűlölik és a német népet dicsőítik. Viszont az érem másik oldala az: hogy nem eshetünk a zsidók ellenségének hibájába, ahogy ők szokták, hogy egy zsidó bűnéért az egész zsidóságot felelőssé teszik.

Aktuálissá az ezen való elmélkedést az teszi, hogy a romániai német sajtó is — úgy látszik a jelekből — valahonnan a Spree mellől kopja utasításait. Nem tudjuk másképpen megmagyarázni, hogy miért nyit például egy külön rovatot a „Cernovitzer Deutsches Tagespost”, amely rovatban kiadóról zsidó ügyekkel foglalkoznak, természetesen hitleri megvilágításban. Így különösen kiemelendő az eseteket, amikor zsidók összejövésébe kerülnek a hit-vel. Nem új módszer és nem is meglepő, amikor egy zsidó tolvajról, rásúli az egész zsidóságra a tolvaj jelzőt. Ha egy zsidó szél, akkor a zsidóság siber, ha egy zsidó viszonyt tolvajt árja nővel, akkor a zsidóság tolvaj viszonyt és így tovább. Bolondias volna letagadni, hogy közöltünk is vannak bűnök. De ez természetesen is. Mert emberek vagyunk mi is, nekünk is vannak a lelkünk hibáinak és hogy röviden fejezzük ki magunkat: nekünk is jogunk van ahhoz, hogy legyen köztünk is gazember. Vagy azt szeretnék az antiszemiták, hogy mi annyira nemisített faj legyünk, hogy köztünk ember bűnök ne is lehessenek?

Érdekes és jellemző, hogy a lefthivatolt cernovitzai német újság is, a 1934. lapokkal együtt különösen kiemeli például Paul Nacht szerepét, a belga nagy transzjer ügyében, amely miatt még a Nemzeti Bank kormányzójának is távoznia kellett helyéről.

Beismerjük, hogy Nacht zsidó. Hát hogyan, még a „numerus clausus” arányában sem vehetünk részt ilyen panamában? Itt tudjuk mi zsidók ellenőrizni, hogy egy ilyen világraszóló panamában egyetlen zsidó se legyen? De mi nem általánosítottuk, ezért kérjük ki magunknak, hogy Nacht ur miatt minden zsidóra ráfogják, azt, hogy csalló. Mi azért nem merjük mondani, hogy amiért Linzmayr német mérnök is aktív szerepet játszott az ügyben, azért minden német — svindler. És így tovább, minden vonalon. Ők általánosítanak, mi azért nem eshetünk bele ebbe a hibába. Mi is irhatnánk, hogy mert Berlinben nagy divát a homoszexualitás azért minden németet annak nevezünk. Vagy amiért Hannover negyedik számú gyereket és megetté őket, irjuk azt, hogy minden német emberét? Vagy ki-

ten Péter jelenti a német népet? Vagy ha tovább fűzzük ezt a gondolatmenetet minden német Hitler? Vagy Hitler mentalitását hordja magában? Mint előbb mondtuk — sajnos — a német nép zöme asszimilált magy a mai nemzeti szocialista rezsimmel, azért mégsem törhetünk pártit minden további nélkül a német nép felett. Mi mégsem hisszük, hogy ebből az örületről nem lesz többé német feltámadás.

Egy nép nem lehet olyan vérszomjas, egy nép nem lehet olyan barbár, egy nép nem lehet olyan minden erköbstől örökre elragaszkodott, ahogy azt a mai németiség körében látjuk. Mi nem hisszük el, hogy ez

Kiutasítják a zsidókat Berlinből

A berlini zsidó hitközség felhívása

A lengyel távirati iroda jele ki Berlinből a berlini utcákon kiutasított zsidókat, hogy bizonyos idő múlva hagyják el Berlin. Amint a „Deutsche Informationsbüro” közli, a zsidók szótfogadnak a felhívásnak és tömegesen hagyják el a német fővárost. A kiutasítás állítólagos oka az volna, hogy egy zsidó uszó sportklub tagjai „sértő megjegyzéseket” tettek volna Hitler helyettesére, Rudolf Hess re. Természetesen ez éppen olyan kitalálás, mint a többi hasonló erőszakot magyarázat amellyel embertelenségeiket megmenteni próbálják. A berlini hitközség előjárásáról a következő hirdetményt közli a hitközség hivatalos lapjában:

Tovább áll a harc Careiben

Teitelbaumék harcot - a hitközség békét kíván

Careiben koránsem ért véget az a harc, amely amnyi fölös pénz és erkölesi áldozatot követelt eddig is a kis, egykor virázzó hitközség tagjaitól. Milliók fecserültek el és ellenségekké tették ezek a harcok, az egykori jóbarátokat és mindazokat, akik a zsidó közösség érdekében vették a maguk utján céljukat elérni.

Nem szándékunk ismétlésekbe bocsátkozni, ma már az erdélyi és a környező országok zsidósága teljesen és részletesen ismeri annak a retentó harcnak minden fázisát, amely a carei rabbi-állás körül folyik immár évek óta. Tévédés azt hinni, hogy egyházi döntések, miniszteri határozatok, rendőrség és ügyészség általó igénybevétele elfárasztja és unottá tenné a két frakció harcát. Valami bámulatos eseményre számíthatunk, szívóssággal támadt ura és ura a teitel-

rems pszichozis, amely megüli a németiséget, egyhamar megszűnik. De mégis bizonyunk kell abban, hogy enyhültség ez a féltelen gyűlölet. És éppen ezért csodálkozunk, hogy erre nem gondolnak azok az orgánmok, amelyek ezernyi kilométer távolságban jelennek meg a német birodalomtól. Miért kell a romániai német sajtónak is együtt ivölteni a Streicher koncert füttyszavára. Ezt nemcsak önmagunkra kell kérdezzük, nemcsak a romániai németiségtől, hanem kérdezzük az itteni hitközségtől is. Miért tűri itt körünkben is ezt a gyűlöletmaghántást, miért tűri ezt a sör és vérgözs hangot? Miért?...

„Most, éppen úgy mint mindenkor, a legnagyobbok szerénységet kell tanúsítani, minden egyes felelőssége tudatában levő zsidónak. El kell kerülnie a nagy vendéglátás és kávéházakat, ne sétáljon feleslegesen és inkább saját otthonát részesítse előnyben.

Aki a zsidó közösséghez tartozandóknak vallja magát, aki nem akar felelőtlenül kivüldözni, az tudni fogja, hogyan rendezze be életmódját, úgy, hogy ebből a közre hátrány ne származzék, hogy méltóságteljesen ügyeljen a maga és közössége megvédésére.”

valamit, akkor nincs akadály, sehol és semmi. Es ha ezermi zsidó életén keresztül is, és ha családok százainak boldogsága árán is, mindenen és mindenkin keresztül kell gazolni, akkor sem torpan meg egy pillanatra sem.

A chassidok, illetőleg ezek az ál-chassidok kiadták a jelszót egykor: Horovitz Ábis, chassid rabbi, a híres spínkei veje, nem lehet carei rabbi. Hogy miért? Nincs semmi ok rá. Chassid extrém vallásos, minden tekintetben rátermett, de Teitelbaum fő-rabbi nem akarja, hanem mást akar. És ezért folyik az élet-halál harc. Ő nem maradhat alul. Így érzi ezt ő, a Führer és így érzik hívei. Ezért most már kompromisszum útján is, hajlandó volna békét kötni, olyan kompromisszum útján, hogy Horovitz főrabbi hagyja el posztját és az legyen főrabbi Careiben, akit ő akar.

Ki akar a sátmari főrabbi? Legfőképpen azt, hogy a jelenlegi főrabbi hagyja el állását. Ennek elérése érdekében arra is hajlandó, hogy összeházasítsa a jelenlegi főrabbi lányát, olyasvalakivel, aki ezzel elnyerné a carei főrabbi állást is. Itt — szerinte — két jelölt jöhet kombinációba. Vagy reb Chliss Askenyza rabbi (aki Oradea rebek és Amerikában egy utja alkalmával ott elhunyt fia, vagy az eddigi jelöltjének, a berbesti rabbinak a fia. Ezek közül kell választódni az új főrabbi — és akkor ráadás megnyugodnának a kedélyek. Megnyugodna Teitelbaum főrabbi kedélye, mert így, ha részben is, de elérné célját és részben „győzőnek” is tekintené magát. A hitközség és a hívek érdeke semmi: a fontos, hogy az legyen meg, amit ő akar. A közvéleményre ő semmit sem adott eddig sem, nem ad most sem.

Mit akar közben a hitközség?

Míg az ál-chassid front ilyen nyakatekert uton akarja a dolgot likvidálni és dacára megrikult soraknak, mégis folyton intrikál továbbra is, addig a jelenlegi hitközségi vezetőség — hivatalosa magaslatán állva — még mindig a békét hirdeti. Ezek a vezetőférfiak úgy érzik, hogy egy magasabb etikai kötelezettség is diktálja ezt nekik, hogy még mindig megpróbálják a békét egyengetni. Ennek a célnak érdekében, most kórisorlat küldöttek szét minden főrabbihoz és általában a közvéleményhez. Ezt a felhívást, amelyet héber nyelven fogalmaztak, megküldték számunkra is, hogy lapunk olvasó közönsége is tájékozódjék a hitközség becsületese intencióiról.

Íme a felhívás:

„Az összes szentéletű rabbihoz és az igazságszerető közvéleményhez!

Bár már a diaspora minden zugába eljutottak azoknak az égbekidőtt rombolásoknak a hírei, amelyek alkalmassak arra, hogy Erdély minden zsidó hitközségének alapját meggingassák. De ez sem elégítette ki, annak a kis csoportnak rombolási kedvét és dühét, akik a carei rabbiválasztásból kifolyólag kiléptek az anyahitközség kebeléből és „neolog-spanyol” hitközség néven — új hitközséget alapítottak. Mi, kezdettől fogva azon voltunk, hogy din-tóra elő vigyük az ügyet, ahol meghallgatják mindazokat a panaszokat, amelyek a rabbiválasztással kapcsolatban felmerültek és ezek az igazság és a Tóra szellemében le kell likvidálódjanak. Ők azonban nem hível a békének és minden eszközzel azon voltak, hogy megdőljék a din-tóra összehívását és különböző hibavokál, rágalomokkal folytatott tovább a hitközség elleni támadásokat. Eme előzmények dacára is hajlandók vagyunk, hogy mégis din-tóra elő menjünk, bár az előzmények utáni erre nem volnánk kötelesek. De mi szeretnénk, ha a Tóra békés szelleme győzedelmeskednék. Csak annyi az óhajunk, hogy a bész-din feje egy külföldi rabbi legyen, aki nek semmi érdekeltsege nincs az ügyben, mert ez előfeltétele annak, hogy teljes önzetlenséggel, minden részrehajlás nélkül, beto-

lyádsmentesen hozza meg az ítéletet. Sabeze Weinberger hitközségi elnök, Horovitz Ábis főrabbi.”

Igy szól a körlevél és ez mindent megmagyaráz. Dacára a miniszteri jóváhagyásnak, dacára annak, hogy a jelenlegi hitközség vezetősége minden intézményénél birtokon belül van, mégis békét szeretne.

Jó is volna a béke. A zsidóság érdeke volna az, hogy végre álljon helyre a béke a carei közületben. De bevalljuk, hogy nem

hi ta le m se erköl... pedig nekünk zsidóknak, nagy szükségünk volna rá Careiben és mindenütt, ahol ádáz belső harcok vannak, mert a mi Örökkévalónk is könyörületes és a zsidó vezetőknek az ő szellemében kellene munkálkodni.

Zentán kiakarták verni a rabbit a templomból, a sátmari főrabbi elszánt hívei

Már többször írtunk arról, hogy Jugoszláviába is eljutott azoknak a harcoknak, gyűlölködéseknak a levegője, amely annyira megmérgezi az erdélyi zsidóság életét. Főleg a zentai hitközségben történnek ilyen viták és veszekedések, mert ott is vannak megkapiták arra vonatkozólag a megietelő utasítást, hogy soha ne hagyják nyugton a hitközség többi tagjait, vitakozzanak és veszekedjenek, ha kell még a verekedéstől se riadjanak vissza. Ezek az elszánt hívek ezért is fogadnak Zentán is romániai fölbúitók-nak és legutóbb, amikor Eliezer Jakob Rag-nitz rabbi a templomban drótot mondott, ak-

kor a teitelbaumi hívek, a beszéd közepén megakarták támadni és egyszerűen ki-kar-ták dobni a templomból. Szerencséje volt a rabbinak, hogy mégis voltak hívei, akik nem türiék, hogy ennyire megszegyentsék A szombat délutáni lakoma alatt utabb botrány volt, amikor is a rabbi törát mondott és közben Zwi Sterk nevű sátmari rabbi-hívő ota-szólta a főrabbinak: „du chocev, du pose-jroel!” mire utabb nagy tumultus támadt és egy Kohn Dow nevű chassid felpofozta a rabbi fiát. Így réz ki a zentai esendélet, mer-oda is eljutott, a sátmari, carei levegőből valami és Joel főrabbi szelleme ott a di-csőséget arat.

Mi történik Tasnadon? Erőszakkal beültettek 1 dájnt a sátmari terroristák

Többször írtunk arról, hogy milyen miniszteri jelszót tart fenn a tasnadi főrab-bi, a hitközség határozó támogatásával. Ebben a kis, de nagyon mákos és valóban a Tóra szellemeben élő hitközségben is fel-ütötte fejét a veszekedés, a sátmari intenciók szovint. Többek között a sátmari főrab-bi odaküldött egy dájnt, akit senki sem hívott, senki meg nem választott, hanem elmeit és betelepített, anélkül, hogy megkérdezték

volna a főrabbi, vagy a hitközség véleményét. A templomban és a jesivában is feszre-állott egy bocher terror-sapat, akik sátmari mirtára delgoznak és a legutóbbi szombati napon, a masur előtt kezdtek verekedést ugyannyira, hogy felfüggesztették az imá-dozást és nem is folytatták tovább. Így néz ki a tasnadi békés hitközség, amikor a sátmari terroristák kezdenek „mártírdi” ben-ne

— A bolgár zsidóság helyzete. A bulgáriai zsidóság konzisztoriumának megbízásából egy Haym Farhy, dr Nissim Lewy, Jaques Pardo és Ely Bassan prominens zsidó férfiakból álló delegáció kereste fel Andrej Toseff miniszterelnököt és egy három részből álló memorandumot adott át. Ezekben a memorandumokban egy törvény-tervezet is foglaltatik a zsidó és más felekezetek konstitúciójára vonatkozólag. Kéri a zsidóság nemzeti karakterének megővását és az eddigi választási rendszer fenn tartását. A miniszterelnök kijelentette, hogy elvben helyesli a zsidóság kérését és igéri, hogy mindenben támogatni fogja kéréseiket. Kérte, hogy a memorandumok másolatát adják át a kultuszminiszternek is. Az én kormányom — mondotta a miniszter elnök — nagyon sok jóindulattal van a zsidóság iránt, és bizonyos, hogy a békés együttműködésnek semmi akadályja. Elvégre mi valamennyien egy „nagy család” tagjai vagyunk. A delegáció megkérdezte még a miniszterelnököt, hogy mi a kormány álláspontja az újonnan engedélyezett Rodna Zschitita és Nationale Legion szervezetek kapcsolatban, mire azt választotta Toseff, hogy a mai kormány semmi esetre sem fogja megengedni, hogy ezek a szervezetek antiszemita ténykedéseket tartsanak ki. Különös tekintettel lesz mindenkor a bolgár-palesztinai kereskedelmi kapcsolatokra is amellet, hogy elítéli az antiszemita megmozdulásokat. A kormány figyelni fogja ezeknek a szervezeteknek a működését. Ő maga mélyen elítéli a nevezett szervezetek működését és jól tudja, hogy nagy ártalmára vannak a bolgár érdekeknek, főleg külföldi viszonylatban.

— 10 zsidó lord Angliában. Londonból jelentik: Zsidó lapok közlése szerint most van 50 éve, hogy Viktória angol királynő kinevezte az első zsidó lordot, sir Náthán Méir Rotschildot. Ez pontosan 1885 évben történt, amikor is az angol királynő kénytelen volt engedni merev álláspontjából a lordrá emelni egy zsidót. Az első zsidó lordnak tulajdonképpen Mozen Montefiore-nek kellett volna lenni, de az angol király akkoriiban hallani sem akart erről. Azóta sem osztották valami bízozsien a lordi címet a zsidók között, mert 50 év alatt mindössze egy „miniam”-nyi zsidót tiszteltek meg ezzel a címmel. Íme az angol zsidó lordok névsora: Lord Rotschild (1885), lord Wandswert (ezelőtt S. J. Stern 1895), lord Fibreit (1895. S. de Warns) lord Mitchelm (1905 H. Stern), lord Swietling (1907 Sir S. Montag), lord Reading (1914 Sir Rufus Eisiks), lord Jessel (1924 Sir H. Jessel) lord Bersted (1925 Sir M. Sammel), lord Melechett (1928 Sir Alfred Mond), lord Diwin (1933 Sir J. Diwin). Minthogy lord Wandswert és Fibreit örökösök nélkül meghaltak, mindössze csak 8 zsidó lordje van az angol felsőházban.

— Egy nagy zsidó vállalkozás Cyprus szigetén. Egy Brande nevű berlini zsidó nagy földterületet vásárolt Larnaca mellett Cyprus szigetén, ahol kendert termel és egy kender-tisztító üzemet is állított fel. Eredetileg Palesztinában akarta felállítani üzemet, de ott nem talált kellő megértésre nagyszabású tervre, ezért választotta Cyp-rus szigetét.

4343 zsidó vándorolt be junius havában Palesztinába. Ezek közül 354 család és ugynevezett kapitalista osztályhoz tartozók, akik legalább családonként 1000 fonttal lépték át az ország határát.

— Eltökték szándékom, hogy elválok tőled. Az assnyit annyira meglepte férje kijelentése, hogy hirtelen nem tudott szöhoz jutni. Elsápadt és kérdő-könyörgő szemekkel nézett urára.

— Igen, elválok, el kell válnunk.. — Mi jutott eszedbe Jozsef? kapott rémulten feléhez az asszony. — Tíz év óta — zu guten — mióta együtt vagyunk, még csak nézeteltérés sem

HETI GLOSSZÁK

Családi harcok egy sir körül..

Meg kell borzongani minden érzőszívű embernek, amikor arra gondol, hogy a gyűlölet hangja nem halkul el a sirkertek bejárata előtt sem. Az emberi gyűlölködésnek nem szab határt, még a halál sem, amifől annyira fél és remeg, minden élő lény. És ahogy nem értjük meg, hogy miért rombolják a zsidók sirköveit éjszaka a nemzeti szocialisták, ahogy nem értjük, hogy miért zavaráják meg a tillem modást „politikai okokból”, a palesztinai agudisták, amikor Kook grand-rabbi felgyógyulásáért imádkoznak, éppen úgy nem tudjuk felogni azt a háborúságot sem, ami a targu-lapusi sirkertben járszódott le a napokban?

Mi történt Targu-Lapuson? Nemrégiben elhunyt Teitelbaum M. Dávid, a jámborletű, nagy tudású és a zsidó világban különösen tisztelt főrabbi. Természetesen az utódlás kérdése itt sem ment simán. Természetes az is, hogy ebbe a kérdésbe is beleszóltott Teitelbaum Joel sátmari főrabbi. Hogy milyen címen és milyen joggon? Hát egy kicsit a rokonság joga, meg azért is, mert hiszen neki szuverén uralkodási jogai vannak az erdélyi zsidó közületben. A targu-lapusi hitközség 90 százaléka az elhunyt fiát akarta betölteni az elárvult rabbi-székbe. A fiát, aki ortan kereskedéssel foglalkozik, de predesztinált arra, hogy atyja utódja legyen. Jött azonban a sátmari hang és mást parancsolt. Megparancsolta, hogy az elhunyt fiának, a krenyitzi rabbinak a veje legyen az utód. Ő is lett és most a sirköveitől kitört a botrány, amely már régóta forrt az érdekeltek között. Amikor rákerült a sor a beszédekre, akkor a sirhatnáló a fia akart szólani, az a fia, akit a közbizalom kijelölt, hogy atyja utódja legyen. De a mostani rabbi megelözte, amire azután a „félretaszított fiu” erőszakkal állott oda és rácsapott arra az ohrenre, ahová a hívek dobják be könyörgéseiket, amelyre a szentéletű rabbi közvetítést kér, majd rákiáltott a mostani rabbira: elég gyűlölködést szítottál már

apám életében, még van merészséged odaállni és emlékbeszédet mondani lelette?

A gyászoló tömeg megrendülten figyelte a szomorú eseményt, a sirnál és a siron túl is folytatott háborúságot, amelyek egy megbántott fiu érzelmeit mutatták meg nap-nál világosabban és egy súlyos családi háborúságról vonta el a leplező fátyolt. A kö-zönség megrendülten látta, hogy a hatalmas szóval odaállított főrabbi nem bírja a hívek bizalmát és itt is sokkal jobb lett volna, ha a targu-lapusi közönség óhaja teljesül, nem pedig a sátmari főrabbi furcsa és ért-hetetlen erőszakoskodó parancsa.

Jelenet a Kurfürstendamom...

Egy a sok közül. Mert számos ilyen jelenet történt a „kulturállam” fővárosának legszebb utcáján. Legutóbbi számunkban írtunk a kis fiúról, akit a bestiális horda majdnem halálra üldözött. Aki csodálatos határos módon menekült meg. Most pedig egy másik hulgán hőstettet írtunk meg.

Csinos szöke asszony megy egy zsidós kinézésű emberrel az utcán. Szembetalálják magukat egy 800 főnyi hulgán-bandával. A tömeg körülfogja őket és ordítja: „Megint itt egy árja nő, aki zsidóval érintkezik.” A szöke asszony pedig hangosan és többször ismétli: „Hígyjék el nekem, hogy én zsidó nő vagyok, csak úgy nézek ki, mintha árja volnék. Eppen úgy zsidó vagyok, mint a fér-jem is az.”

Néhány támadó visszahőköl. Ekkor egy sörizű hang beordítja:

„Nahát, akkor még inkább!”.. és a következő pillanatban zuhannak az ütések. A férfi és a nő egy perc múlva a földön fet-rengenek. Utik-verik és labbal tapossák őket.

Egy jelenet a sok közül... egy zsidó nő tragédiája, aki szerencsétlenségére szöke hazaállt, akit a meggyektelt volna, ha törté-netesen árja és megverték, mert zsidónak vallotta magát. Egy nő megverni az utcán. Ebben benne van Hitler, ebben benne van Streicher, ebben benne van az egész vad világ, amely Európa keletés közepén tombol... tombol... a barna örület...

Egy új élet ára...

Írta: Leopold Samuel Senta

— Miért vagy rosszkedvű? — kérdezte Szőrele férjétől, amikor az ebédnél ültek.

— Oh semmi Szőrele. — Tudod, hogy ma van az első szlichesz nap és a szokott-nál korábban keltem, azért vagyok rosszkedvű.

— Máskor sohasem szoktál ilyen rosszkedvű lenni. Mond mi bánt?

— Reb Jozsef mélyen sóhajtott, nagyot nyelt és így szólt: Azt akartam mondani, hogy ma nagyon jó volt a leves.

— Ezért vagy rosszkedvű? — No nem egészen. Ha minden aron tudni akarod, más a rosszkedvem oka.

Roszkedvű vagyok, mert egy nagyon rossz hirt kell mondanom neked. Régióta foglalkozom drága Szőrelem, egy szomorú gondolattal, amit most már közölni kell veled.

Reb Jozsef hosszb szünetet tartott, majd egy mély sóhaj után így szólt:

— Eltökték szándékom, hogy elválok tőled.

Az assnyit annyira meglepte férje kijelentése, hogy hirtelen nem tudott szöhoz jutni. Elsápadt és kérdő-könyörgő szemekkel nézett urára.

— Igen, elválok, el kell válnunk.. — Mi jutott eszedbe Jozsef? kapott rémulten feléhez az asszony. — Tíz év óta — zu guten — mióta együtt vagyunk, még csak nézeteltérés sem

hőrdült fel az asszony — tíz év után... tíz évi boldog együttélés után elkergetsz. Kidobsz, pedig mostanig a te becézett, sze-retett Szőreled voltam. És mást akarsz ven-ni házamba és én csak egy emlék maradtok számodra?.. Az asszony letörölte könnyeit, felvetette fejét és szemébe nézett férjének. Erőt vett magán és így folytatta. — Különbön igazad van. Tíz év után jogod van ehhez. De mondd csak Jozsef, nem-e te szoktad mondani, hogy minden érzelmű ember nem él mindig törvényadta joggal, hanem a belátásnak kell győzedelmeskedni. Igen, a belátás az, ami emberré teszi az embert... Hát ki fog én értem kaddist mondani?... utolsó szavai keserves zokogásba fulladtak.

Reb Jozsefet annyira meghatotta feleségének szívbe markoló zokogó szavai, hogy így szólt:

— Ne sirj drága feleségem — mitközben kezevel egy könnyet türtült ki szeméből — ne sirj, bocsásd meg könnyelmi kijelen-tésemet. Lemondok erről a gonosz tervről és ezentúl is csak Te, igen csak Te leszel továbbra is az én szeretett, becézett Sző-relem..

Ettől a naptól kezdve ismét zavartalan boldogság honolt a kis hajlékban, Szőrele megfogadta, hogy minden szegénysorsu gyermekégyes asszonyt segíteni fog. Be is tartotta fogadalmát. Minden egyes alkalommal, minden jóval elhalmozta az arra rászorultakat. A péntekesti gyertyagyújtásnál kisírt szemekkel fohászzkodott, hogy ajándékozta meg őt a jóors egy fiu-gyermekkel. És rövid néhány hónapra rá,

Mit akarnak Eugen Grosztól?

A bucaresti sajtóban, de még inkább a kisebbeségi újságokban új „pecsenyének” igér-kezik a „CAGERO” és annak igazgatója Eugen Grosz. Azok a sajtó-éhesek, akik éven-ken át szívták a Grosz-féle aranyfolyam áldásait, azok, akik az érig magasztalták zsenialitását, azok most úgy érzik, eljött az ideje, hogy a Grosz irigylet kezdik, hogy Eugen Grosz ellen is üvöglat indult meg..

Mi nem keressük azt, hogy milyen üz-leteket kötött Eugen Grosz, illetőleg a Cagero. De mert látjuk, hogy nem dugva és nem titokban, hanem nyíltan és előkelő állá-su románokkal együtt egy nagyszabású vál-lalatot vezet Bucarestiben, nem hisszük, hogy-ek volna arra, hogy áldozzék. Főleg nem az a sajtó, amelynek eddig csak haszna volt be-lőle. Az bizonyos, hogy minden gyűlölködés és minden ellenségeskedés kiindulópon-ta, Grosz zsidó mivolta. Ez a legnagyobb bíne a Cagero vezérigazgatójának és zsidó kézben levő lapok nagy örömmel írték rajta egyet.

acára annak, hogy ismerik azt a nagy szol-
gálatot, amelyet Grosz áldozatkészen tel-
lést, úgy az erdélyi, mint valamennyi ro-
mán zsidó és más közintézményekkel szem-
ben. Nem százezrekre, hanem milliókra megy
az az összeg, amelyet jótékony célra eddig
is juttatott és akar is juttatni. De mindezt
elfelejtik neki az erdélyi zsidó körökben levő
magyar lapok, amikor az üldözök közé álla-
nak. Mi nem vagyunk Grosz Jenő védői,
talán nem is relettél rá, de úgy érezzük,
hogy egy kis zsidó ügy is, hogy ne hagy-
juk el akkor, amikor a kopók hada kezd
rágni, amikor zsidó mivolta miatt kezdik
meghurcolni a nagy nyilvánosság előtt. A
Cagero nem zsidó ügy és Grosz nem zsidó
mártír, dacára annak, hogy zsidósága miatt
kell legfőképpen szenvednie. Mi csak azt ki-
vánjuk neki, hogy báresak még hosszú éve-
kig legyen mólya arra, hogy példátlan jó
szívvel és áldozatkészséggel álljon minden
szent és magas zsidó közügy szolgálta-
tában...

Egy érdekes karrier

Bár sok tanulságot nem lehet levonni
belőlük, mégis szeretik az emberek, ha ol-
vassák, vagy látják más emberek karrier-
jét. Már csak azért sem lehet „okulni” be-
lőlük, mert nagyon sajátos és nagyon egyé-
ni. Az egyik azzal szerel a vagyont, hogy
alig dolgozik, de sikerül neki mást dolgoz-
tatni, a másik meg, hogy ölébe hull a sze-
rencse, anélkül, hogy teltetne róla.

De vannak kivételek is, akik sok munká-
val és kitartással szereztek maguknak va-
gyont és hírnevet. Itt van például Adolf
Ochs, a Newyork Times tulajdonosa, aki 77
éves korában halt meg a napokban. 14 éves
korában nyomásznásnak ment, hogy meg-
tanulja a betűszedést. 3 év alatt megtanulta
a szakmáját és 20 éves korára tulajdonosa
volt a „Chattanooga Times” című újságo-
sának. Tulajdonos, szerkesztő, kiadó, szer-
vező, minden egy személyben. Nensokára
fontos személyiség lett a kis városkában és
annak fejlődésére nagy befolyással volt. A-
mikor 1880-ban a Newyork Times rossz
anyagi viszonyok közé került, megvette an-
nak részvényeit. Ebből a lapból aztán meg-
csinálta a világ legnagyobb újságját. Hé-
tköznapi 425.000 példányszámban jelenik

örömmel újságot a férjének, hogy anyát
örömkölt előtt áll. Ez a remény aztán be-
teltözte boldogságukat.

Ugyanebben a városban lakott egy
magyon szentéletű rebbe is, akihez messi
földről zárandokoltak a hívek. Ő maga,
nagy foliásokba merülve, éjjel-nappal ta-
nult, hetenkint csak egyszer feküdt ágyba
— péntek este — hitközsége tagjaitól
semmiféle fizetséget el nem fogadott. Laká-
sa és annak berendezése a lehető legegyszer-
vűbb volt. Hiába hívták, csalogatták na-
gyobb hitközségekbe, pozíció és pénz őt
nem csábította. Jövedelmét a szegények
között osztotta szét. Keveset beszélt és
sokat mondott. A bajbajutottak kívánságait
kvitt formájában fogadta csak el. Ha va-
lakinek jókívánságokat mondott, az nyu-
godtan távozott mert érezte hogy kérése
teljesedni fog.

Telt-múlt az idő, Szőrele már minden
nap várta az újszülöttet. Reb Jozsef izga-
tottan várta, hogy bekövetkezzék élete ál-
ma. Az asszony vajudott, hogy egy új
emberkének adjon életet. Reb Jozsef az aj-
tón keresztül kérdezte nagy fájdalommal
vergődő asszonyát, hogy miképpen érzi ma-
gát. Csak keserves nyöszörgés volt a vá-
lasz.

— Csak légy türelmes Szőrelem. Itt
állók, várok, ha kell orvosért szaladok, meg
tellemt fogok mondani reggelig, majd
szűzhez megyek, mert újra eljött a
szűzesség ideje... újra eljött a
féltelmes napok. Emlékszel e drága felesé-
gem, holnap lesz egy esztendője, hogy egy
megbántottalak. De a Mindenható megkö-
nyörült rajtunk, most pedig...

meg, vasárnapon 750.000 példányban. Ellen-
tében az Amerikában „sárgának” nevezett
újságokkal, lapját nem szenzációkra építette,
hanem szolid és alapos hírszolgálatra és a
Newyork Times az ilyenirányú lapok mintá-
képe lehet. A lap szervezésére minden anya-
gi erőforrását felhasználta. Évente 500.000
dollárt költött csak hírszolgálatra. Közben
nagy összegeket fordított expedíciók finan-
szírozására. Lindberget és Marconit is hat-
hatóan támogatta. Meggyőződéses demok-
rata volt, aki minden erejével támogatta
Roosevelt-et, bár nem mindenben vallotta
radikális nézetét.

Ochs, a lapkiadó mondhatni világtelki-
tély volt, aki a közvéleményt irányította az
Egyesült Államokban. Egy szegény fiu ro-
mantikus karrierje, lehet belőle is okulni, aki
tud és aki akar...

Goldschmied utazik Schachtnak?

Kicsoda Goldschmied? És kicsoda
Schacht? Goldschmied a Danabank volt el-
nöke, a legnagyobb német fináncapacitás
volt a weimari Németországban. Jakob Gold-
schmied valamikor, mint egyszerű kispolgári
családból származó bankhivatalnok kezdte
pályafutását. Előbb a Schwarz, Gold & Co
cégnél volt, azután gyorsan emelkedett kar-
rierje. 1930-ban a Darmstadter Nationalbank
vezére lett, a német pénzügy legnagyobb
kapacitása. Ő volt Hugo Stimmus finánc em-
bere is. Hatalmas banküzem, ipari koncern-
alapítások fűződnek a nevéhez. Ő volt a tőzs-
de- király Berlinben. Amikor a tőzsdén meg-
jelent, mint mágnes vonzotta maga köré az
embereket. Goldschmied volt az, aki a La-
husen-üvéreknek 200 millió márkát kölcsön-
zött. Lahusenék pedig amellé, hogy világ-
raszólo panamával buktak meg, finanszíroz-
ták a náci-propagandát. Tehát közvetve Gold-
schmied pénzén nőtt nagyra Hitler. Amikor
Hitlerék uralomra kerültek — megléte az
eredmény? Ment Goldschmied, menekült az
országból. Párisba került. Ott újból talpra áll-
ott. Nagyszerű összeköttetéseit az amerikai
pénzügyekkel felajátotta. Befolyása még nőtt
is... míg végül most Hjalmar Schacht, a né-
met Birodalmi Bank elnöke úgy érzi, hogy
Goldschmiedre szükség volna. Ezért arra ké-

ri a zsidót, a zsidót, akinek festvéreit a spa-
nyol inkvizíciós időknél is komiszababbul ki-
nozzák és üldözik, igen ezt a Goldschmied
zsidót arra kéri, hogy nézzen körül az Egye-
sült Államokban miképpen lehetne ott köl-
csönöket kapni. Kölcsönöket, hogy minél job-
ban üldözhető Goldschmied véreit. Egyes
külföldi lapok azt írják, hogy Goldschmied
ment. Egyesek cáfolják. Mi reméljük, hogy
a cáfolóknak lesz igazuk. Mert nincs a mai
időkben nagyobb bűn, mint segíteni a rab-
lók hadát, hogy tovább uralhassák a német
népet és minden erejükkel azon dolgozza-
nak, hogy a porosz csizma alatt nyugdjon
az egész világ. Goldschmied nem fog menni,
még ha száz Schacht is akarja. Nem enged
a zsidó lelkiismeret.

Hát erről minek kell tárgyalni?

Lapunkban is írunk már róla, hogy
szeptemberben Brünn városában a Makabi VI
lágkonferenciát tart. Lord Melchett fog el-
nökölni és most derül ki, hogy a tárgyalás-
ok egyik pontja az lesz: vajon részt vega-
nek-e a berlini olimpiáson, vagy sem? Nem
lehet józan ésszel megérteni ezt a kérdést.
Hát hogyan? Lehet-e egyáltalán diszkusszió
tárgyává tenni, hogy zsidó sportolók igény-
be vegyék Hitlerék vendégszeretét? Hát
nem-e magától értetődő természetesség, hogy
amikor amerikai katolikusok elhatározzák,
hogy nem vesznek részt az 1936 évi olim-
piáson, mert üldözik a katolikusokat, ak-
kor mi zsidók nem is szívatunk velük egy
levegőt, még a „sport”nevében sem? Hát
hogyan? Egy olyan nép vendégszeretét
„élvezni”, amelynek az olimpiai nagy díjat
kellene odaítélni minden verseny nélkül, a
sportszerű zsidóüldözés miatt?

Zsidó sportmenek még kez-
sem foghat egy zsidó vértől szennyes német
náci-kézszel. Nem bizony. Még az egész ber-
lini olimpiát valamennyi első díjért sem.
Nálunk zsidóknál a sport különben sem le-
het öncél, hanem eszköz arra, hogy megálljunk
a helyet testi beállítottság szempontjából is,
az üldözések és gyűlölködések eme borzal-
mas világ-versenyében.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

Hogyan került Oradeára és kicsoda
Zimmelbaum Pinkász?

Van annak már körülbelül 40 éve. Idő-
sebb Ullmann Izidor volt az oradeai hitköz-
ség elnöke, id. Ullmann Izidor már akkor
országos tekintély volt, a nagyváradi hitköz-
ség elnöke, nagykereskedő, kormánybírók
barátja és lelkes kortese. Amikor két fia, a-
kik ikrek voltak, Ullmann Sándor és Félix
nagyobbak lettek és éppen megüresedett
egy daján állás is a hitközségben, körül-
zelt a volt monarchia területén és hosszas
utánjárás után talált egy férfit, messzi Ga-
licában, akiről csodákat meséltek már ak-
koriban is. Nemesak, hogy ki volt, tudta a
Talmud valamennyi traktátusát, nemcsak,
hogy valami csodálatos alaposággal ismer-
te a zsidó tudományok minden ágát, hanem
valami olyan ördögös memorióval rendel-
kezett, hogy messi földön beszéltek róla.
Többek közt azt is, hogyha egy gombostűvel
átszurkál 10-20 oldal gemorot, azon a pon-
ton, ahol a tű átment megtudta mondani,
hogy mi áll benne. Ezt a nagykészségű
férfit szemelte ki és egyedül őt találta al-
kalmassnak, hogy fiainak nevelését rábíz-
ta. Meghívta tehát dajának Oradeára és ennek
milkódése, irányítása korszakos az oradeai
vallásos zsidóság életében, mert olyan ver-
zátus embert a zsidó tudományokban, az
egész régi Magyarországon nem igen lehe-
tet találni. És így éi Oradeán évtizedek óta.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

Az ál-chasszidok attakjia egy új fronton!

Erdély egyik legnagyobb tudósát üldözik, rágalmazzák és meg- alázzák a Központi Iroda és Teitelbaum Joél gyűlöletének elvakult hívei

Zimmelbaum Pinkász oradeai ros-beszdin a támadások pergőtüzében. A 70 éves
világhírű tudóst, saját tanítványa, az oradeai hitközség elnöke igyekszik diszkre-
ditálni és lehetetlenné tenni. Kik járatták le végleg a rabbi-autoritást?

Az ál-chassidizmus folyton offenzív ter-
mészetű, gyűlölködő frontja és annak pa-
rancsnoka, Teitelbaum Joél körülhúzott Erd-
ély hegyes-völgyes területén és megelé-
gedten dözsölötte kezét. Amerre lát és a-
merre néz, mindenfelé csak gyűlölködés és
harc, amelyet ő és hívei szítottak. Legelő-
ször nem is kell messzire mennem, csak ott
maga körül, a kis satmari utcákban figyellem,
akkor láthatja, hogy lány ezernyi satmari
zsidó van, akik nem szeretik és alig várják
a napot, amikor kettéválnak a hitközség és
megszabadulnak attól a terrortól, amely ál-
landóan nyomasztólag hat, úgy a zsidóság
magán, mint közéletére.

Ha pedig tullekint a satmari lankákon,
akkor láthatja Careit, ahol farkasszemet néz
két csapat zsidó. Már régben ellanyhult volna
a harc, már régen mindenki napi munkája
után menne, ha nem állna vigyázban a sa-
tmari ál-chassid vezérkar és ügyelne arra,
hogy az iszurok és chéremek továbbra is
fűtsék a kedélyeket. Careiben és másutt is,
hogy a harc ne esendesedjék el, egyetlen pil-
lanatra sem. Közelhez az erdélyi bérécek és
nyugodtan konstátálja hogy ninesen olyan
kis, vagy nagy hitközség, amelyen ne volna
„áldástohozó” keze rajta. Csak harc, csak el-
lentétek, csak viták és rágalmak, sehol egy
estvéri együztérés, sehol békés harmonia.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

Hogyan került Oradeára és kicsoda
Zimmelbaum Pinkász?

Van annak már körülbelül 40 éve. Idő-
sebb Ullmann Izidor volt az oradeai hitköz-
ség elnöke, id. Ullmann Izidor már akkor
országos tekintély volt, a nagyváradi hitköz-
ség elnöke, nagykereskedő, kormánybírók
barátja és lelkes kortese. Amikor két fia, a-
kik ikrek voltak, Ullmann Sándor és Félix
nagyobbak lettek és éppen megüresedett
egy daján állás is a hitközségben, körül-
zelt a volt monarchia területén és hosszas
utánjárás után talált egy férfit, messzi Ga-
licában, akiről csodákat meséltek már ak-
koriban is. Nemesak, hogy ki volt, tudta a
Talmud valamennyi traktátusát, nemcsak,
hogy valami csodálatos alaposággal ismer-
te a zsidó tudományok minden ágát, hanem
valami olyan ördögös memorióval rendel-
kezett, hogy messi földön beszéltek róla.
Többek közt azt is, hogyha egy gombostűvel
átszurkál 10-20 oldal gemorot, azon a pon-
ton, ahol a tű átment megtudta mondani,
hogy mi áll benne. Ezt a nagykészségű
férfit szemelte ki és egyedül őt találta al-
kalmassnak, hogy fiainak nevelését rábíz-
ta. Meghívta tehát dajának Oradeára és ennek
milkódése, irányítása korszakos az oradeai
vallásos zsidóság életében, mert olyan ver-
zátus embert a zsidó tudományokban, az
egész régi Magyarországon nem igen lehe-
tet találni. És így éi Oradeán évtizedek óta.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

De amint körültekint észreveszi, hogy éi
Oradeán egy 70 esztendő, rendkívül nagy-
tudású férfi. Neve: Zimmelbaum Pinkász.
Hivatása: ros-beszdin, Románia legnagyobb
ortodox zsidó hitközségének.

Zimmelbaum Pinkász, aki közben ros-beszdin
is lett és az egész világon ismerték tal-
mudi körökben nagyszerű képességeit. Ull-
mann Izidor hozzá küldötte két fiát, hogy
tanuljanak és valóban a megboldogult Ull-
mann Sándor, mint a hitközség elnöke szün-
tem nagy hírnévre tett szert, mivel zsidó tu-
dományokban való jártasságával, orosz-
lenyegyel- és magyarországi rabbiakkal állott
szóbeli és írásbeli hitvitákban, több ezer kö-
tetes könyvtárat azon keresztül tudta gyűj-
teni és megérteni, hogy az alapvető ismeret-
eket nála, Zimmelbaum Pinkász nál sajtá-
totta el.

Apja tradícióját követte Ullmann Sán-
dor, amikor fiát, Ullmann Istvánt szintén
nála taníttatta. zsenge ifjúkorától kezdve.
Igy élt, tanított, tanult és üdött nagy-
fontosságú vallási kérdésekben Zimmelbaum
Pinkász, mint az oradeai hitközség ros-
beszdinje, akinek a világ minden részéből
fordult kérdésekkel, amelyet az ő döntése
alá vetettek, híres rabbi és más fórumok.
Sokszor Amerikából, de Palesztinából is,
számos híres lengyelországi nagyvárosból
is fordultak hozzá, hogy autoritásával dön-
tson el súlyos vallási vitás problémákat.

Jámbor, istenfől gyermekeket nevelt és
közti színtelenül állott az egész világ előtt
Zimmelbaum Pinkász.

Asztala mindenkor terítve volt szegé-
nyek számára, aajtja tárva-nyitva, mindenki-
nek, aki odajött, hogy éhes. Amikor jött az
ünnep, akkor nemesak chassidok látogat-
ták házát, hanem a legkiválóbb áskénáz hál-
boszok is boldogan mentek hozzá, hogy tis-
zeteletet adjanak neki (mekabel ponim le-
gyenek), mert közelében mindig csak bölcs
dolgozat tanulhattak. A kiváló férfi boldo-
gult felesége is méltó életű volt, aki egy
igazi „édesz chajil” és a város legjótéko-
nyabb asszonyainak egyike is volt, minden-
kor és minden szegénynek adott, az utolsó
baniját is széjjelosztotta az arra rászorul-
taknak. Ilyen ház volt és ilyen ház most is
Zimmelbaum ros-beszdin háza.

Mi történt most?

Mindez így volt tegnapig. Közben két
évvél ezelt — amint már megirtuk — meg-
halt a felesége. S mert egy ilyen idős jám-

boréletű férfi nem élhet gondozás nélkül,
elhatározta, hogy megnősül. Elvett egy jám-
boréletű zsidó asszonyt, akinek volt azon-
ban egy „rettentő” nagy bíme. Az, hogy a-
mikor kifört a nagy háború a carei rabbi-
szék körül és a jelenlegi főrabbi átvette hiva-
talát, ő elfogadta annak vágását és nem
csatlakozott ahhoz a háborúhoz, amely
Satmarról iscenáltak.

Itt bekövetkezett a sok eset közül, a-
melyet tudunk, hogy a legszentebb vallási
törvényből politikai eszközök taragtak. A jám-
bor és sok tekintetben nem verzátus zsidó
laikus közönség előtt destrálják a sechita
szentségét. Megjelentek a hirdetmények, a-
melyek szerint amit a satmari sakter vág az
nem köser, amit a saploncai főrabbi saktere
vág, az meg nekik nem köser. Mit csináljon
egy vallásos, jámbor vendéglősné? Dilem-
mában van, mert akárhogy is eszelelszik,
csak bajt okoz magának. A carei megbízha-
tó köser vendéglősné a legális főrabbi, ille-
ve a „amore deazre” rendelkezése szerinti
rituális vágását használta, mert mit is tehe-
tet volt egyebet? Hiszen szent törvénye-
ink ezt kötelezővé teszik.

Megkezdődik az üldözés.

A satmari front vezérkarának semmi
sem kerüli el figyelmét. Ha egy rendes egy-
szerű üzvegy vendéglősné nem hajt tétet,
fejét nekik, akkor ellene is meg kell indí-
tani a háborút. Itt abszessin-módszerekkel
megy a harc. Nemesak férfiak ellen, hanem
asszonyok és gyermekek sem nyerhetnek
kiméletet. Mit egy asszony és mit egy exisz-
tencia? A REBBE, a satni caddik üldözni
kezd a carei vendéglősnét, akkor nines par-
don, akkor legjobb, ha Amerikába megy
azonnal szegény asszony... Megjelent egy
hirdetmény a lapokban, hogy a carei orti.
vendéglő „nem köser”. Nem, pedig azért,
mert Joél főrabbi így akarja, mert az ő
politikája így kívánja. Nem lehet egy adag
rostélyost kapni egész Careiben, egy ánta-
zó idegennek, mert a rabbi harcolnak.
Igy akarta ezt legalábbis a satmari ve-
zérkar.

Mi történt közbe?

Közben az történt, hogy Zimmelbaum
ros-beszdin oradeai tudós és jámboréletű fér-

Dohányozni kedvezően a NIVEA

mert az édeskés fogpaszta hatása nem kielégítő, NEMKIR az erosen
illatos és frissítő NIVEA fogpaszta kell. Ez eltünteti igazán a
kellemetlen dohányos szájszagot és biztos üdítő hatása van.

NIVEA
FOGPASZTÁT

Csak Lei 22 — a nagy tubus.

fiu feleségül vette csendben a carei vendég-lősnét. Ez tulajdonképpen egy abszolút magánügy. De kérdezzük a nagyközönségtől — ha nem tudná — hogy létezik-e magán-ügy a satmari fronton? Nem hatolnak-e ezek be a magánszobákba, hálószobákba, műhelyekbe és irodákba? Nem avatkoznak-e ezek bele a legmagánosabb magánügybe? Itt nincs pardon és nincs belátás. Nincs európai „nem szabad”, vagy „nem illik”. Mi az, hogy házasság? Mi az, hogy üzlet? Mi az, hogy barátság, vagy üzlet, vagy bármi más? Egy fontos: mit mond a rebbe. Mit mond a satui caddik? Mert ez, csakis ez a mérvadó. A többi más semmi. És mert úgy érezték, hogy Oradeán így lehet egy csunya, kínos és kelemetlen ügyet inscenálni, lehet ok egy csunya machiojára, gyertünk megtámadni Zimmetbaum Pinkász ros-bészdint, az ősz híres adóst, mert elvette a carei vendég-lősnét.

Tudni kell mindehhez még azt is, hogy Zimmetbaum Pinkász ros-bészdin hosszú évekig — mondhatni centruma volt minden chassid megmozdulásnak Oradeán és környékén. Az ugynevezett „klauz” megteremtése, fenntartása és hivatkozható benépesítése, Zimmetbaum hatása volt. Őt tekintették hosszú ideig az igazi chassidizmus reprezentánsának. A békés, mélyen a zsidóságba gyökerező chassidizmus, amelyet ősi, igazi hazájából, a lengyel földről importáltak annak idején négy évtizeddel ezelőtt. Hol volt akkor a mai teitelbaumi ál-chassidizmus, de hol volt akkor még Teitelbaum Joel híveivel? Amikor Oradeán az ő vezetésével már vígan élt és virult a „klauz”.

Megindul a hajszja.

Megindult a hajszja. Előbb csak szóbeszéd volt. Előbb terjesztették a „réhmít”. Az oradeai ros-bészdin egy „neolog” asszonyt vitt feleségül. Ezt cámcsozták, rágták, suttogták és ordították hetekig a teitelbaumi chassidok. És közben cselekedtek, hogy az igazi „békébéli” hamisítatlan chassid felfogásnak, egyik legnagyobb reprezentánsa éppen Zimmetbaum Pinkász ros-bészdin. Mindig chassid is volt, mert ilyen nevelést kapott annak idején szülei házában, mert ilyen életfelfogása volt, mert így volt és így van beállítva. Zimmetbaum rabbi nem ásenkáz és nem ütnek vele a „nadrágosok”, Zimmetbaum igazi chassid és amikor megírjuk kálváriáját, akkor nem az ugynevezett ásenkáz ügy érdekében szállunk síkra, csakhogy inkább megvilágítsuk azt az elvetemedett harci módszert, amelyet Teitelbaum Joel híveivel és velük együtt a Központi Iroda kezdeményezett Erdélyben.

Amikor a mende-mondákon már túl voltak, akkor kezdődött a második felvonás. Kiadtak egy léber röpcédulát. Ezen a röpcédulán egy olyan minden jóízű és minden emberi belátást nélkülöző támadást intéztek Zimmetbaum Pinkász ellen, amely a legfelháborítóbb ténykedések egyike, amely Satmarról kiindult. Trágár és izléstelen szavak, gonosz inszINUÁCIÓK és Zimmetbaumot és feleségén keresztül a carei főrabbinak valami olyan hallatlan megsértése amelyre nem hiszünk, hogy lett volna még példa a zsidó egyházi harcokban. Ezt küldték széjjel mindenfelé, így akarják lehetetlenné tenni Európá egyik legnagyobb chassid menfalatús, igen jámbor tudását mert nem akarták nyugton hagyni, mert fájt nekik, hogy a tekintélyrombolások eme klasszikus korszakában, akad még egy vallásos zsidóember, aki nem marja a másikat, aki nem vesz részt a marakodásnak és gyűlölködésnek eme kálofoniájában.

Második lépés a ros-bészdin ellen.

Ekkor következett az „abesszin” vezérkar satmari újabb ukáza. Támadás más oldalról. A közvélemény meg van már dolgozva, jöhet az újabb ütés Zimmetbaum ellen. Erre ment a régi „almid”, Ullmann István, aki véletlen folytán az oradeai orth. hitközség elnöke és aki rövid nadrágos kora óta tudhatta, hogy „majré raboch, k. majré somájum” és egyszerűen, mint az oradeai

hitközség kiszítszeteletű elnöke, és felkérte boldogult atyja és saját gyermekkori tanítóját, mesterét, a 70 éves világhírű tudóst, hogy nyugdíjaztassa magát. Értjük ezt? Akinek nagyapja hozta Oradeára, aki tanította apját és őt is, akinek részben emókötségét is köszönheti, azt most egyszerűen nyugdíjba akarja kergetni, mert ilyen parancs jött Teitelbaum Joeltől és a Központi Irodától. És ez az erőszakos, semmire és senkire tekintettel nem levő gonosz kottéria, most Zimmetbaum Pinkász ros-bészdinre vetette rá magát. Őt kezdi el ildözni, mert — elvett egy asszonyt, akinek jó volt a sáloncai rabbi sakterjének, különben is abszolút megbízható vágása. Azért kell nyugdíjba menni ezek szerint, mert feleség nem hiva a satui „caddik”-nak.

Fuchs Benjámín oradeai főrabbit is bevonják a harcba.

A teitelbaumi hívek arra számítottak politikai tervük keresztülvitelénél, hogy az ásenkáz velleitánu Fuchs Benjámín oradeai főrabbi valószínűleg felhasználható lesz arra, hogy szintén segítsen útni egyet Zimmetbaum Pinkászra. Ezért levelet írtak neki, amelyben erőlyesen és az ismert durva támadó szavakkal, arra kéri, sőt követelik a főrabbitól, hogy nyugdíjaztassa a ros-bészdint. Fuchs Benjámín főrabbi azonban tudja, hogy mi a kötelessége és hivatása magaslatán állva, elutasítja magától ezeket a heccmeisztereket, akik most újabb támadási frontot akarnak az erdélyi zsidóságban.

Itt kell megemlítsük azt is, hogy a Zimmetbaum úgy sok chassid-hívet nagy dilemma elé állított. Vannak közöttük sokan, akik nem akarják elfogadni és nem akarják engedni lelkisínyitni azt a nagy és korszakos jelentőségű munkát, amelyet az igazi chassidizmus érdekében folytatott évtizedeken át Zimmetbaum Pinkász rabbi. Ezek a hívek közben Teitelbaum Joel hívei is lettek és most nem tudják, hogy ki mellé álljanak. Az igaz úgy mellé, azaz Zimmetbaum oldalán vívják meg a harcot, vagy pedig az ál-chassid fronton, amely csak veszekedést akar.

Hol van most a Központi Iroda? Amikor valamilyen ismeretlen nevű és ismeretlen nagyságu rabbielkának a „koved”-jéről van szó, aki a Teitelbaum-front híve, de ha még ennek valamelyik számszéről, vagy smá-szeréről is van szó, akkor megindul az irodai apparátus, hogy megvédjé, de bizony most hiába néz körül az oradeai ros-bészdin.

Nagy palesztinai vita az angol alsóházban

Londonból jelentik: A gyarmattügyi kérdések tárgyalásánál felszóltalt James de Rothschild és kérdést intézett a kormányhoz az irányban, hogy miért tesz a palesztinai kormány a Palesztina-mandátummal ellentétes gazdasági intézkedéseket. Tiltakozik az ellen, hogy kiegészítést nélkülöző arab munkások bevándorlása korlátlan, míg a képzett zsidó munkások: bevándorlását megakadályozzák. Kérte azonkívül Transzjordánia kapuinak megnyitását, a bevándorlás előtt. Azok a zsidó fiatalok, akik Németországban nem tudnak elhelyezkedést találni, nem tudnak sehoh másutt letelepedni, csak Palesztinában. A palesztinai kormány kasszája teli van zsidóktól beszédett adókkal és mégis bezárja kapuit az ügyes dolgozni akaró zsidó bevándorlók előtt.

Wedwood tiltakozott az ellen, hogy a Németországgal kötött transfer megálopdás értelmében annyi német áru kerüljön az országba. A tőkes bevándorlás taxáját 1000 fontról le kell vinni 250 fontra! Bernett Jnnaer képviselő követelte, hogy építsenek vasútálopdást Tel-Avivba.

Malcolm Macdonald gyarmattügyi miniszter kitérő válaszként adott a képviselői interpellációra. Ama nézeteknek adott kifejezést, hogy a főkoványzó bizonyára meg tudja állapítani, hogy csak annyi zsidót engedjenek be az országba, amennyi munka-

din, hiába néz körül segítségért, nincs senki a „hivatatos” nagyok közül, aki uelle állana. Így destrualják ők, az Iroda, azokat a tekintélyeket, amelyekre évtizedekig a legnagyobb tisztelettel nézett és néz ma is nem csak az erdélyi, hanem az egész világ zsidó közvéleménye.

Ez az a destrukció, amelyről annyit és annyiszor írtunk.

CSAKHOGY!

Csakhogy, Zimmetbaum Pinkász ros-bészdinre nem lehet büntetlenül ráválni a „büvös szót”, hogy „pose”. Hogy úgy mondjuk, ez nehéz dió Satmarnak. Ez nem egy kis kaliberű és nem egészen magabiztos ásenkáz papocská. Ez karakán-ember és jobban ismeri a chassidizmus csinját-bíniát, mint sok más, aki azt hiszi magáról, hogy mindent tud. Zimmetbaum rabbi nem hagyja és nem is szabad, hogy hagyja magát, még ha régi tanítványa, a jelenlegi elnök is tapintatlanul és durván kéri a lemondásra. Egy „pista” kezdett harcot egy „pinkász” ellen. És ebben nem a pisták szoktak győzni még ha a satmari ukáz is akarja keresztül hajszolni.

Lényeg ez: Zimmetbaum Pinkász világhírű zsidóság felhívja a Népszöveget ügyelmezt azokra a brutális kilengésekre, amelyekben naponta része van a danzigi szabadállam zsidóságának, amely a Népszövetség protektorátusa alatt áll. Az új német zsidóellenes megmozdulás mellett a danzigi események is súlyos gondolatok szoroznak a zsidóságnak. A danzig zsidók éleje és vagyona veszélyben forog. A népek legmagasabb fóruma elő járulunk és kérjük Danzig szabadállam zsidóságának hathatós védelmét. A sürgynyt aláírták: Prof. Dr. Mozes Schorr, Ir. J. Gottlieb, W. Wyszlicy képviselő, A. M. Hartglass ügyvéd, Dr. H. Rosmarin képviselő, M. Turkow szerkesztő, S. Wolkowitz szerkesztő és E. Mazur, a varsói hitközség elnöke. Azonos tartalmu sürgynyt küldtek Lester fő megbízottnak, aki a Népszövetséget képviseli Danzig szabadállamban. Ezzel kapcsolatban felkereste egy háromtagu delegációt, amely állott Wyszlicy képviselőből, dr. Gottlieb és Turkow szerkesztőből, a lengyel külügyminiszert.

Elhárították fentiekben kívül, hogy egy különleges bizottságot küldjenek ki Danzigba, azzal a megbízással, hogy a helyszínen tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét Danzig szabadállam területén.

A danzig zsidóellenes kilengések nem csak antiszemita, hanem antikatholikus és anti lengyel karaktert is kaptak. Számos plakáton látszik, amint egy zsidó barátságosan kezét fog egy kapholikus szerkesztővel. A szenátus tagjai együtt demonstrálnak a Kömigsbergből átrándult SA vezetőkkel.

A teherautókon következők felirások láthatók: Juden sind auch Menschen. Wanzen sind auch Tiere! vagy ehhez hasonló: Wenn irgendwo eine Schweineerei — sind 90 % Juden dabei! vagy Cohn, geh in das Gelobte Land, denn dort ist dein Vaterland. Mindenféle tumultusokat insonálnak mesterségesen, hogy aztán megverhesék a zsidó járólókat. A danzig kormányzat hivaalosa lapja, a „Vorposten” jellegű szavakkal üdvözli ezeket az atrocitásokat és nagy betűkkel közli a plakátok és felhívások vértórraló szövegeit. Ugy állítják be, mint a danzig polgárság nagy testvérszeretést a birodalmi érzással. A danzig zsidóság nehéz megpróbáltatások előtt áll.

Jégszekrények,
minden nagyobbban legolcsóbb árú Standard vasbútor-szár. Dr. Aurel Lázár 10. utca, Szeged.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

HIREK
A „Népünk” cikkeinek utánvadását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695
Péntek: Av 17. Augusztus 16.
Szombat: Av 18 Augusztus 17.

Heti szidra: **עסע**
Heti haftora: **וואך צוון פארטן פארטן**

Szombat kezdete:
Füzet bezárás 7:25
gyertyagyújtás 7:30
Isteniszítlelet kezdete 7:35,
Szombat befejezése 8:35.

A danzig zsidó martiriuma

„Juden sind auch Menschen — Wanzen sind auch Tiere”

A danzig zsidók az utóbbi időben olyan szenvedéseken mennek át, amelyek semmi-lyen sem maradnak el a németországi zsidók szenvedéseitől. A lengyel zsidóság vezetői a következő tartalmu sürgynyt küldöttek a Népszövetség föltámasztásához:

A lengyel zsidóság felhívja a Népszöveget ügyelmezt azokra a brutális kilengésekre, amelyekben naponta része van a danzigi szabadállam zsidóságának, amely a Népszövetség protektorátusa alatt áll. Az új német zsidóellenes megmozdulás mellett a danzigi események is súlyos gondolatok szoroznak a zsidóságnak. A danzig zsidók éleje és vagyona veszélyben forog. A népek legmagasabb fóruma elő járulunk és kérjük Danzig szabadállam zsidóságának hathatós védelmét. A sürgynyt aláírták: Prof. Dr. Mozes Schorr, Ir. J. Gottlieb, W. Wyszlicy képviselő, A. M. Hartglass ügyvéd, Dr. H. Rosmarin képviselő, M. Turkow szerkesztő, S. Wolkowitz szerkesztő és E. Mazur, a varsói hitközség elnöke. Azonos tartalmu sürgynyt küldtek Lester fő megbízottnak, aki a Népszövetséget képviseli Danzig szabadállamban. Ezzel kapcsolatban felkereste egy háromtagu delegációt, amely állott Wyszlicy képviselőből, dr. Gottlieb és Turkow szerkesztőből, a lengyel külügyminiszert.

Elhárították fentiekben kívül, hogy egy különleges bizottságot küldjenek ki Danzigba, azzal a megbízással, hogy a helyszínen tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét Danzig szabadállam területén.

A danzig zsidóellenes kilengések nem csak antiszemita, hanem antikatholikus és anti lengyel karaktert is kaptak. Számos plakáton látszik, amint egy zsidó barátságosan kezét fog egy kapholikus szerkesztővel. A szenátus tagjai együtt demonstrálnak a Kömigsbergből átrándult SA vezetőkkel.

A teherautókon következők felirások láthatók: Juden sind auch Menschen. Wanzen sind auch Tiere! vagy ehhez hasonló: Wenn irgendwo eine Schweineerei — sind 90 % Juden dabei! vagy Cohn, geh in das Gelobte Land, denn dort ist dein Vaterland. Mindenféle tumultusokat insonálnak mesterségesen, hogy aztán megverhesék a zsidó járólókat. A danzig kormányzat hivaalosa lapja, a „Vorposten” jellegű szavakkal üdvözli ezeket az atrocitásokat és nagy betűkkel közli a plakátok és felhívások vértórraló szövegeit. Ugy állítják be, mint a danzig polgárság nagy testvérszeretést a birodalmi érzással. A danzig zsidóság nehéz megpróbáltatások előtt áll.

Zsidóellenes tüntetések Danzigban és Zoppolban

Varsóból jelentik: Az utóbbi napokban újabb nyugtalanító hírek érkeztek Danzigból. A nemzeti szocialista propaganda erősdőségeinek eredménye lett az a zsidóellenes tendencia, amely mindegyikben megnyilvánul. Danzigban Népona vonattak végig Keletpontos-országúli edzők, rohamosztagok

CIPÓT MUHARY-ná
ORADEA B-dul Regele Ferdinand 9
vegyen szépet, megbízható minőségű

danzig zsidók és megafonon szidják a zsidókat. A teherautókon amelyeken végigvonulnak zsidók, gyalgóló plakátok vannak. A danzig zsidók által lakott utcákon és a hitközség épülete előtt is ócska butorokból barrikádokat emeltek, amelyeket azazza meggyújtottak. Zoppot furdóhelyen, a „Tending” kávéházban moleszállták a furdóvendégeket, köztük sok külföldit is. Mindenféle nagy plakátokon arra kéri a zsidókat, hogy menjenek el Danzigból. A népszöveg pedig csak akkor jelenik meg a tüntetések színhelyén, amikor már az izgalom elűlt és esend van.

Két varsói ál-rabbi sok zsidó mögőrtött. Varsóban két ál-rabbit tartóztattak le, akik hamis válólevelet gyártottak. Tudvalevő dolog, hogy amennyiben egy asszony nem akar elválni, akkor száz rabi aláírásával ellátott válólevelet lehet váláni. Ilyen válóleveletet gyártottak ezek az ál-rabbik, amelyekkel számos asszonyt a kétségbeesésbe kergettek, mert nem akartak válni, viszont így kényszerítették őket erre. A két hamisító mindenféle ürügyű kérdéseket intéztek hírneves rabbikhoz és így megszerezték aláírásukat, amelyeket aztán hamisítottak. A leleplezés nagy nagy konsternációt keltett egész Lengyelországban és felmerült annak megvitátása, hogyan lehetne ezeket a machinációkat a jövőben megakadályozni?

A németek temetőt gyalognak Csehországban is. Bömisch Leipa meletti városi parkban, egy óségi zsidó temető van, amelyben 400 éves sírkövek is találhatóak. A temető, mint műemlék állami felügyelet alatt áll. Ebben a temetőben nemrégiben egy éjszaka ismeretlen tettesek behatoltak és 13 sírkövet felborítottak, részben össze is törték. Ezek a sírkövek nagy műtörténeti értékek birtak és ezért kétszeres a veszteség. A prágai Szociáldemokrata című lap „Streicher keze a határon át is nyul” címen azt írja többek között: „Nem nehéz a tettesek szellemi beállítottságára következtetni, magából a tettől. Ez nem gyermeki csíny. Inkább arra lehet gondolni, hogy közönséges antiszemita megnyilatkozás, amelyet bizonyos körök ebben az országban is támogatnak és amelyhez az impulzus a Harmadik Birodalomból adják meg.”

A zsidó territorialisták londoni gyűlése. Dr. Moses Gaster chacham-rabbi elnökletével gyűlést tartottak a zsidó territorialisták, akiknek az a céljuk, hogy Dél-amerikában, vagy Afrika valamelyik részén zsidó kolónia alakuljon. A terv propagálása érdekében egy bizottságot küldöttek ki. A liga megalakult és elnöke dr. Gaster főrabbi lett. Amikor megfelelő terv készlen lesz, akkor újból össze fog ülni a rendkívüli konferencia, hogy a továbbiak felett határozzon.

Használjon rendszeresen kellemes illatú Szt. László
fertőtlenítő szappant, megóvja mindenemű járványos és fertőző betegségektől

Brazília és Peru szívesen lát menekülteket. San Paulo. A brazil kormány dekrétumot bocsátott ki, amelyben kijelenti, hogy nincs ellene a nagyobb bevándorlásnak, mivel erőteljes kolonizációt akar. Ebben a dekrétumban azt is kijelenti a kormány, hogy garantálja a vallási és faji békét. Egyidejűleg az is valóság, hogy a Németországban támogatott zsidóellenes propaganda narcol-napra erősödik. 101 integralista (a braziliai fassista szervezet tagjai) akik főleg németekből rekrutálódnak Németországba utaztak, hogy ott a nemzeti szocialista módszereket tanulmányozzák és azokat később Braziliában is érvényre juttassák. Micio Carneiro Leon a „Journal de Brazil” és „Vaz de Barros” az „Estado Sao Paulo” lap szerkesztője a nemzeti szocialisták meghívására a „Graf Zeppelin”-en Berlinbe repültek azért, hogy szintén tanulmányozzák a náci módszereket a délamerikai országok szempontjából.

Limából jelentik: Dr. Inman látogatása alkalmából aki a német menekültügyi főkörmányzóság megbízottjaként látogatott el Imába, egy bevándorlási komité alakult, főleg német zsidókból. Ez a bizottság szoros kapcsolatot tart fenn a HICEM-el Párisban és a Népszövetség Menekültügyi hivatalának főkörmányzóival. Most azaz foglalkoznak, hogy a zsidó vállalkozóknál és üzletembereknél megfelelő számú existenciát szereznek ezeknek a német zsidó menekülteknek.

Széfér Tórátt irattak Chofec Chajim nevére. Vilnában most innak egy új Tóratekercset Chofec Chajim emlékére. Ugy tervezik, hogy Elul 24-ére befejezik és akkor Radumba viszik át, ahol Chofec Chajim nyugszik.

15 millió amerikai munkás aktíve támogatja a németellenes bojkottot. Az anti-hiterista bojkottemozgalom az Egye-anti-hiterista bojkottemozgalom az Egyesült Államok munkás-föderáció öt millió tagja, akik családtagjaikkal együtt 15 millió fogyasztót jelentenek, a bojkott akció leghatalmasabb támogatóját képezik. Jelenleg a fideráció azon dolgozik, hogy 250.000 dollárt gyűjtsön az akció propagandájának minél erősebb tétel érdekében. Remélik, hogy az alapot néhány napon belül összehozzák.

Szűnő Alba-Iulia
Kérjük mindenütt az »ALBA-IUCIA« anliszeptikus pipere szappant
Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű »URSUS« szappant
Gyártja: Breckner János r.-l. Alba-Iulia

A német zsidóság tragédiája

Két héig tartottak Németországban a pogrom-szerű kilengések. Kezdetben még megjelentek hivatalos kommunikék, amelyekben sőtét „elemekről” beszélnek, akik rontani akarják a németiség jóhírnevét és igérik azok megrendszabályozását. Amikor azonban Hildorf gróftól neveztek ki a rendőrség főparancsnokává, tudta mindenki, hogy a helyzet csak rosszabbodhat, mert a gróf elismert radikális pogrom-antiszemita. Most miután tízenegy napig tombolt Berlinben és a német birodalom egyéb pontjain a gyűlölet, számos szentanu borzalmas részleteket mond el a német pokolból. Mindenekelőtt kiderült hogy nem spontán megnyilatkozás volt, hanem egy tervszerűen előkészített kampány eredménye, amelyet a Stürmer kezdeményezett. A legnagyobb veszély abban rejlett, hogy a terror bandák tudták, hogy lépéseiket nem követheti bírói eljárás. A külföldi sajtó azonnal egy kommentálta a kilengéseket, hogy azok pogromszerűek és semmi köztük a „nemzeti ébredéshez” s ezért lehetetlenné vált keresztülni vinni a rablásokat illdözéseket és a további véres kilengéseket.

A templomokat sem kímélt.

Az excessusok két héig szakadatlanul tartottak. Kezdődött a támadás a Patterson & Bendel c. film előadásával, amelyet a Theater am Zoo-ban adtak. Ugyanakkor a Kurfürstendamm nagy kávéházaiban és áruházaiiban üldözték a zsidó járókelőket és vendégeket. Nem felel meg tehát a valóságoknak, hogy a film darab előadásánál kezdődtek volna, a zsidók „szemtelen viselkedése” miatt. De nem is hiszi el senki, hogy a meghívott vendégek előtt tartott díszelőadásokon egyáltalán résztvettek volna zsidók és pláne, hogy ott tüntettek volna. Az üldözések kulminációját pontja július 13-án és 14-én este a Kurfürstendamm-on volt, amikor városi látogatásos hajóvadászaton rendeztek minden zsidó kinézésű járó-kelő ellen. Az összes zsidó tulajdonban levő kávéházakat ablakait beverték, az üzleteket megrongálták, betörték ablakait és a rendőrség kényszerítette a tulajdonosokat, hogy a betört kirakatokat azonnal hozzák rendbe.

Számos városrészen, főleg Berlin Wessben, minden zsidó üzlethelyiségre sértő plakátokat és röpítőkat ragasztottak, de így volt Steglitz és Moabit városrészekben is. Különben a berlini zsinagógák bejáraitat és faszájait teliragasztották zsidókat sértető plakátokkal. A Konstanzerstrassen levő Pracht-synagoge ablakait betörték.

A vidéken.

A berlini zsidóüldözéseknél sokkal tragikusabb még a vidéki zsidóüldözések megnyilvánulása. A katolikus lakosság szimpátiával nézi a zsidókat és támogatja is őket ennek dacára az üldözők hada folyton növekszik. A Streicher és SA legények terrorja annyira fajult már, hogy sok helyen a pincébe kell menekülniük a zsidók. A Mosel vidékén minden helység bejárata előtt transzparenseken hirdetik, „zsidóknak tilos a bemenet. Zsidók csak saját felelősségükre léphetnek a helységbe.” Nemcsak a zsidó, kereskedőket bojkottálják, hanem számos árja kereskedő nem meri a zsidókat kiszolgálni, mert fél a terror bandák bosszújától. A Mosel vidéken olyan keserves a zsidóság helyzete, hogy sokan a zsidók közül menekülésszerűen hagyják ott lakóhelyüket. München városa teli van zsidóellenes plakátokkal és röpcedulákkal és valamennyi reprodukálhatatlan sértéseket tartalmaz a zsidókkal szemben. A nyaralóhelyeken még inkább

zsidóellenes a hangulat, a legtöbb helyről kikérgetik őket. Súlyos testi inzultusoknak is ki vannak téve. A Keleti tengeren levő Misdroy nevű fűrdőhelyen száz zsidó gyerek nyaralt egy jótékony intézmény jóvoltából és ezeket az ápolásra szorult, vérszegény, beteg gyermekeket is elkergették, kiüldözték a tengerparti fűrdőről.

Hitler barátja, a hírlad Streicher pornográf irásai.

A Streicher által kiadott Stürmert beültették, amiért erős kritikát gyakorolt a náci-vezérek egynémelyike felett. Hitler intervenciójára megváltozott a diszpozíció, azonban azzal a feltétellel, hogy ezentul csak a „zsidókérdéssel” fog kizárólag foglalkozni. A történetek után most először jelent meg a Stürmer és most már valóban csak a zsidók elleni kirohanást tette főtémájává. Így az első oldalon nagy betűkkel a következőket közli: „Albert Weissenlee, a düsseldorfi fajgyalázó. 13 év alatt 60 házvezetőnője volt. Az üzelmek egész sorozatát játszódott le lakásán.”

A cikk további részében leközölhetetlen pornográfia az egész. A cikket azzal fejezi be, hogy ez a „rém” ez a Weissenlee még mindig szabadon jár Düsseldorfi utcáin, „a frontharcosok rendjével mellén”. Azután karikírozza a lap az angol frontharcosok látogatásait, majd egy további cikkben Memmelsdorfból jelenti, hogy ott egy hat éves fiúcska rituális gyilkosság áldozata lett. Majd végül egy levél a külföldi németekhez. Ebben a legutóbbi cikkben egy délamerikai német elmondja, hogy Délamerika teljesen zsidó befolyás alá került.

Egy zsidó gyáros megöletése.

Egy zsidó gyárost megöletett egy nemzeti szocialista az utcán, előbb leszidta, azután rárohant és végül revolverével lelölte. A gyilkos tovább áll, a rendőrség nem találja. A német sajtó nem ír róla. Ez a gyilkosság nem olyan, mint a többi — egyszerű gyilkosság. Mert erre maga az államhatalom bujtotta fel a gyilkost, mert nem egy emberrel, hanem egy „Untermensch”-el áll szemben. Ez nem gyilkosság számát, hanem a fajgyűlölet természetes megnyilvánulásának. Ez a „népi öntudat” rovására írandó — a német hivatalos fel fogás szerint. Akik még hittek egy német jobb belátásban, azok részére szomorú memento ez a gyilkosság és a többi megnyilvánulás.

A zsidó asszimiláció retentő hajótörést szenvedett. A német zsidóság a legjobb hazafi volt, százpercentes derék polgár és most olyan mártíriumot kell szenvedjen, amire a világtörténelemben alig van példa. Így érzi ezt ma már az egész világ zsidósága így a zsidó sajtó és ennek szellemében kell hogy a zsidóság jövő életját berendeze.

Ahogy egy zsidó existenciát tönkretesznek.

Dresda melletti helységben Freital-Postchappel-ben áll Eckstein üzlete, a legnagyobb helységben, amelynek 74 alkalmazottja van. Egy rohamosztagos menyasszonya, aki az üzlet alkalmazottja kapta a megbízást, hogy hozza ki a békettüresből főnökét, hogy ok legyen az üldözésre. A leány meg is tette kötelességét, olyképpen, hogy minden vevőnek azt mondotta, hogy a kért cikk nem kapható az üzletben. Amikor ezt a tulajdonos meghallotta, rákiáltott a leányra, hogy ezt ne tegye. Ezt a leány elmondta vőlegényének, mire a rohamosztagosok berohantak az üzletbe és megverték Ecksteint. A ki-

rakatba pedig kitétek; Eckstein zsidó megvert egy német leányt! A rendőrség közbelepett és Ecksteint védőörzetbe vették. Az üzletet bezárták. A rohamosztagosok gyűlést tartottak, de a közönség nem szimpatizált velük. A munkások nyíltan demonstráltak és közbekiáltottak: Ez a nemzeti szocializmus igazi lépe! A munkások főleg a cég alkalmazottai nagyon el vannak keseredve, mert ok tudják, hogy Eckstein a kisujjával sem nyult a leányhoz. Amellett frontharcos is volt. Az üzletet néhány napra rá újra kinyitották és dacára annak, hogy leánytáncosok azokat, akik bemennek, mégis látogatják a vevők. A sajtó alig néhány sorban foglalkozik az ügyvel. Így néz ki egy cég tönkretétele Németországban.

Mit csináljon egy ilyen szegény Eckstein? Bármint is csinál, nekikennek. Tönkre akarják tenni, ki akarják üldözni. 74 alkalmazottja van, bizonyára jómódú ember is, ezt nem bírják nézni a sör bajnokok. Egy rohamosztagos látálmában elhatározta, hogy tönkretesz egy virágzó üzletet, tönkretesz egy volt frontharcos zsidót és — sikerül neki. Nem hisszük, hogy volna egy helye még a világnak, ahol olyan jogbizonytalanság volna, mint Hitler országában. Szegény Ecksteinek, szegény zsidók...

— A hivatalos antiszemita propaganda nívója. A Prager Presse egyik legutóbbi számában feltüntetést keltő adatokat közöl a berlini antiszemita excessusok megszeveszésére vonatkozólag. A lap rámutat arra, hogy milyen lelkes támogatásban részesítik hivatalos körök a pogromra való uszítást. A Deutsche Arbeitsfrontnak az egyik üccén lévő uccni helyiségében antiszemita karrikatúrákkal vannak tele a kirakatok. Az egyik zsidó diplomatát ábrázol aktacsmóval a kezében, ezzel a felirással: „békeszerződés”. Egy másik ablakban „szellemes” karrikatúrák a következő kategóriákra osztják a zsidókat: fiatal zsidók: Jakobsen, Nathanson. Öreg zsidók: Abraham, Lszák, fényes zsidók Sonnenfeld, Stern szagos zsidók: Blummenfeld, Rosenblatt. További kategóriák felsorolása után következik a konklúzió: valamennyien büdös zsidók. Ez a nívója a hivatalos antiszemita propagandának.

— Száz ezer német zsidó cionista. A cionista Execltíve központi irodája jelenti Londonból, hogy a németországi sékelfizetők száma az 5694—95 évben 100.863 volt. Ezzel szemben a négy év előtti sékelfizetők száma nem volt több mint 27.087. Így a statisztika adatai szerint rövid idő alatt a német cionisták száma meg négyesződött. A német delegáció amely a luzerni kongresszusra megy, 34 főből fog állani. Minden választás megkerülésével, egysegesen fogják a delegációt összeállítani.

Ha izletesen, olcsón akar orth. kóser vendéglőben étkezni, keresse fel a

„CENTRALA” vendéglőt

ORADEA, Aleea Romei (Kereskedelmi Csarnok épületében, a volt Lloyd kávéház újonnan és minden komforttal átalakított helyiségében)

Bankettek, esküvők összejövetelek céljaira megfelelő nagy terem áll rendelkezésre.

Siessen ön is a London kötődébe mert már csak pár napig tart az

olcsó vásár!

Szvetter, fűrdődressz, barisnya, gyermek és férfi zokni, reformnadrág, divatos kötött ingek, zsebkendők

Str. Avram Iancu 1.

Figyeljen a címre!

Pervesztes lett az oradeai hitközség a „Népünk”-el szemben

Néhány hónappal ezelőtt számos cikkben részletesen ismertettük az oradeai hitközség helyzetét és nyíltan, bátran rámutattunk azokra a visszas dolgokra, amelyek nem a legjobb színben állítják be a mai vezetőséget. Rámutatunk azokra az erkölcsi balépésekre, amelyek oly kirívóak, hogy ma már az ország határain túl is élénk pertraktálják és kímálatlanul az anyagi könnyelműségeket, amelyek annyira dezorganizálták a hitközség anyagi helyzetét, hogy már nem tudják hosszabb idő óta a tisztviselők fizetését sem folyósítani. Mi ezt előre megjósoltuk és a következmények bennünket igazoltak. Azoknak a könnyelmi pénz kidobási manővereknek eredménye a mai helyzet, amelyről annak idején részletesen írtunk:

Az oradeai orth. hitközség annak idején két ízben is felszólított bennünket, hogy cáfoljuk meg állításainkat és hozzánk intézett nyilatkozataikat közöljük le lapunkban. Mi ezekre a valóban demontáló és erőlyes levelekre nem is válaszoltunk, mégkevésbé közöltük le lapunkban. Erre fel az oradeai hitközség vezetősége per utján akart bennünket kényszeríteni, ezeknek a demontiknek a leadására. A per tárgyalása az oradeai járásbírószágon a napokban volt meg. A hitközség jogi szakértői előterjesztették vádjukat és kérték a bíróságot hogy kötelezze a „Népünk”-et a beküldött cáfolatok leközlésére. A bíróság a tárgyalás folyamán hozott ítéletben elutasította a hitközség keresetét és így lapunknak nem kell a beküldött cáfolatok leadni. Jelenti ez intrazingens álláspontunk győzelmét, mert a leirt szót mindég álljuk és semmielke demontikét parancsszóra le nem adunk. A bíróság többezer lej perköltség megfizetésére is kötelezte az oradeai orth. hitközség vezetőségét. Ott azonban nem játszat az a költség szerepet, mert eddig sok millióra rug az az összeg,

amelyet rövid két év folyamán különféle pe-rekre elköltöttek.

Ehelyütt említjük meg, hogy a hitközség vezetősége andkáll, hogy a közgyűlést megkérdelje volna, önkényesen jóváhagyta tott a miniszteriumnál egy rég elavult alapszabályt, ahelyett, hogy egy mai kornak minden tekintetben megfelelő alapszabályt szavaztatott volna meg. Inkább erre is tetemes költséget áldoztak, hogy egy 60 év előtti magyarári lefordított alapszabályt hagyassanak jóvá. Szorosan hozzátartozik ahhoz a léves, laikus és kicsinyes vonalvezetéshez, amely már a mai rezsimet annyira jellemzi és melyből máris nagy mértékben kiábrándultak azok a kevesek is, akik azt hitték eddig, hogy az Ullmann-rezim legalább fenntartja a régi színvonalat. Ez nem történt meg hanem a hitközség inkább folyton lefelé halad az erkölcsi és anyagi lejtőn.

— Az oradeai 1888-ban létesített és nyílv. joggal leó társulati fia és női felsőkereskedelmi iskolában (Alea Gojdu 1.) az előjegyzések folyamában vannak. A zsidó tanulók a szombati írás alól felmentésben részesülnek. Elhelyezésükről gondoskodás történik. Kivánatra prospektust küld az igazgatóság. Ez a nagyműtű iskola ma is hazagpótló az erdélyi gazdasági életben. A tanítványok ezrei kerültek ki ebből az iskolából. A hosszú évtizedek alatt, akik kikéreltek az életbe és mindenütt megállták a helyüket. Képzett kereskedőre mindég szükség lesz a társadalomnak és az ehhez szükséges előrendű kvalifikációt legjobban az oradeai felsőkereskedelmi iskolában szerzethetik be. Az erdélyi zsidó társadalom figyelmét különlegesen felhívjuk fenti iskola értesítése.

Hirdessen a „Népünk”-ben!!

8 éve fennálló Schwartz Menyhértne

orth. zsidó leánynevelő intézete - internátusában

Oradea, Str. Ep. Coro ariu 8.

A beiratások folyamában vannak. Növendékei a zsidó lénygimnáziumon kívül az összes iskolákat látogathatják. Az internátus a város legeszebb helyén, minden iskolához közel, parkos, zárt udvarral rendelkezik. Bontlók nyelv, zene és korrepetáció tanára. Állandó orvosi és tanárnői felügyelet. — Mársébeli diák kitűző referenciák. — Prospektus

Fűzőkülönlegességek

FUCHS MANCI fűzőszalonjában Oradea, P. Mihai Viteazul 11-a (Ullmann-palota)

Nagytaharításhoz legkiválóbb festékek, padlólakkok, zománcfestékek, parkettaszatka, talporolók, keféseprők, esetek, háztartási cikkek, magasteny, legjobb butortisztító és „express” po-oskairtó legolcsóbban.

STERN S. ENDRE

cégnél, str. Nic. Iorg 5 10. Telefon: 478
Címre különösen kérem ügyeini!

SZÖVET

szükségletét szerezze be bizalommal

HAVAS & GRÜNFELO

posztónagyáruházában

Oradea, Piața Regina Maria 1

ENGROS! DETAIL!

Legfinomabb minőségűek!
Lego.csobb árak!

Fűrdőszoba berendezések.

fűrdőkád, kazán, Fayence mosdók, cioset csészek l-a mmosogben es mindennemu vasaruickek jutányosan a

FERRUM S. A.

cegne, Piața Mihai Viteazul No. 4-a.
TELEFON: 973

HASZNÁLT KALAPJÁBÓL KÖNYV NYÁRI KALAPOT KÉSZÍTÜNK

Szegű Mocsary

cég vezetője
Oradea, Irógép Vállalat
Bulev. Regele Ferdinand 11. Telefon 693.

Uj és használt irógépek, Portable irógépek. Irógép kölcsönzés

Petrolgáz főzőgépek speciális gázozítóval, zománczott főzőedények alpakka evőeszközök leszállított árakban STERN JÓZSEF vaskereskedés
Piața M. Viteazul 2. :-: Telefon: 8-92.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trencskotok, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület
Fiókfelvétel: Str. Alexandri Colțai Millerandului.

Hétről-hétre

A lengyel Tarbut-delegáció Palesztínában. A delegáció tagjai dr. J. Aronson és S. Rosenek. A napokban nagyszabású konferenciát tartottak, amelyen résztvettek a jászv kulturéletének minden jelentős egyénisége. Többek között a Jewish Agency nevelésiügyi departamentjének képviselői is. A tel-avivi „Herz-gimnáziumban” nagygyűlést tartottak. Dr. Aronson és Rosenek részletes referálták a lengyel Tarbut iskolák nehéz helyzetéről. A delegációt nagy szívélyességgel fogadták.

A Jesurun zsinagóga, amely Rechavia-ban épül, a KKL tulajdona megy át. Jeruzsálemben, Rechavia közelében egy nagy zsinagógát építenek, amely már folyamatban is van. A templom közelében van egy telek, amelyre a tulajdonosa tiszteletet akar építeni. Hogy a templom karakterét megőrizze, a KKL megvette a területet, amely a templom kertje lesz. A templom-építő társaság a KKL-nek rekompenciációt az adta, hogy nevére íratta a templom-teleket is.

Ahgy Tel-Avivot nagyobbítják. A jaffai district jóváhagyta az úgynevezett „Grünblatt-terv”-et, amely azt a tervet dolgozta ki hogyan lehet Tel-Aviv-ot a tenger felől megnagyobbítani. A tengerpartot ki akarják bővíteni egy és fél kilométer hosszúságban és 120 méter szélességben. Ennek a földnek a kizárítása egy millió fontba kerülne. A „Grünblatt-csoport” a végleg megkapja a concessiót, azt tervezi, hogy saját erejéből investálja a horribilis tőkét. A tervet már többször tárgyalta a tel-avivi városi tanács is.

Felavatták Bialik sírját. A nagy híber költő halála évfordulóján a tel-avivi temetőben felavatták Chaim Nachman Bialik impozáns sírját. Amelyet palesztinai földi fűrészek és rajta nem áll egyéb, mint az éhnyit világnagyság neve és születési és halálának évadata.

Munkásvándorlás Haifából—Tiberiásba. Amikor nagy munkásiágy volt Haifában, számos munkás odavándorolt Tiberiásból, mert ott jobban is fizették őket. Most, hogy a haifai kikötőben nincs olyan nagy munkáskereslet, a munkások visszamentek Tiberiásba.

Az arab „Felestin” szomorúan állapítja meg, hogy milyen sok sékelfizető van a világon és mennyire jóslakirult a sékel-akció. A cionizmus eme térdhódításával szemben — írja az újság — az arabok tabora mennyire dezorganizált és széthúzó.

Tiphys járvány Emek Cheferben. Az új zsidó kolónián Emek Cheferben (Wadi Havarith) tifusz járvány tört ki. Négyen meghaltak. A zsidóság erőlyesen követeli a kormánytól, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a járvány leküzdésére és hogy minden lehető kövessen el, hogy az ország egészségügyi állapota kifogástalan legyen.

Tőzsdejelentés

Az oradeai termény tőzsde hivatalos jelentése augusztus 14 ről.

Tű buza 77 kkg-os	345
Répece	450
Bánáti tengeri	305
Oradeai tengeri	340
Arpa	250
Rozs	280
O-zab	320

0-4s jisz 690, kenyérlisz 630, bihormagyi tőkemag 600, napraforgó mag 370. Árak per 100 kg. ab. Oradea értendők.

Zsidó humor

CHACSEK ÉS SIJE.

A pesti humoristák mintájára lestük el ezt a dialogot egy erdélyi kávéházban. Együtt ülnek Chacek és Sije és beszélgetnek.

Chacek: Nem értem Sijekém, maga miért eszik újságpapírt?

Sije: Miért ne egyek újságpapírt, talán nem szabad?...
Chacek: Hát persze, hogy nem. Most már papírban is van kóser és tréfil. Van nek újságok, amelyek az orth. Iroda „iszurja” szerint ehetetlenek, „tréfilik” azokat nem szabad enni, de élvezhetők...

Sije: De nekem izlik ez a papír, a másikat viszont nem veszi be a gyomrom. Elvezhetetlen, rosszul vagyok tőle...
Chacek: Szavahihetetlen, amit maga mond...

Sije: Mi az, hogy szavahihetetlen, meg van maga örülve, mióta csinál maga új magyar szavakat? Szavahihetetlen? ezt még az idegyógyászati klinikán sem állják meg röhögés nélkül...

Chacek: Pedig ezt én olvastam az erdélyi Központi Iroda hivatalos lapjában, a Hoemeszben...

Sije: A Hoemeszben? Hiszen ez egy moszkvai kommunista újság Chacek...

Chacek: Csak volt Mészkvában, de elhozatták onnan, az Iroda hozatta el Ullmann Abraham utján. Neki ott k'tünd összeköttetései vannak. Direkt kapcsolatok...

Sije: Szavahihetetlen...
Chacek: Ne hülyéskedjen Sije, mert semmi kétség nem fér ahoz, hogy maga szavahihetetlen... röhögni kell, de mégis olvastam...

Sije: Mikor olvasta? Hát a múlt pénteken, tiso-beavkor? Epen délben olvastam, péntek délben, a nagy böjtkor...

Chacek: Ha, ha, ha, maga pénteken tartott tiso-beavot? Hát miért pénteken, akkor nem szoktak?

Sije: Nem szoktak? Hiszen ugy olvastam a Hoemeszben, hogy pénteken lesz a böjt...

Chacek: Melyik Hoemeszben, a moszkvaiban, az mindig vicceli a vallást.

Sije: Menjen már, a turdai Hoemeszben. Ez is mindig vicceli a vallást. Maga kis szavahihetetlen... hiszen még az ellenkezője sem igaz amit mond...

Chacek: Mit mond ezzel, hogy csütörtökön sem volt Tisobeav? Hiszen én a „Népünk”-ben azt olvastam hogy csütörtökön van a gyász-ünnep... hát nem igaz, az ellenkezője sem. Tehát az sem igaz, hogy pénteken volt a böjt. Megörülök Sijekém, megörülök, a Hoemesz, a „kóser” azt írja, pénteken lesz a böjt, a „Népünk” azt, hogy csütörtökön, de mert az ellenkezője igaz annak, amit a „Népünk” ír, hát akkor mégis pénteken volt a böjt, azért kellett tartani a tiso-beavot pénteken...

Sije: Na és szegény Fischer... mit szól a Fischer! Meghalt.

Chacek: Most meg megint miről kezd beszélni? Fischer meghalt?... Melyik Fischer, mert sok Fischert ismerek, a kereskedő, az ügyvéd?

Sije: Hát nem tudja, Fischer, az egy Fischer, a bécsi Fischer... a Wiener Fischer, a bukoviner... akiről legendák regélnek, olyan nagy hős volt a háborúban...

Chacek: Az a Fischer, akit ismerek, azt ludtalppal kidobták a katonaságtól...

Sije: Ne beszéljen zöldeket, az én Fischeremet most temették el Bécsben és Innitzer tartott heszpedet felette...

Chacek: Ki az az Innitzer? Talán reb Jajlis hive... hol rof az az Innitzer?

Sije: Innitzer az nem róf, az egy biboros Bécsben...

Chacek: Szegény Fischer, hát zsidó létere egy biboros temette?

Sije: Honnan vszi azt, hogy Fischer zsidó!

Chacek: Olvastam a Hoemeszben... ott szigorú ortodox ritus szerint temették, talán egy boros temette!...

Sije: Esze tokja volt az boros, az egy biboros volt, hiszen nem is volt zsidó...

Chacek: Nem volt zsidó? Hiszen a „Hoemesz” az „Igazság” azt írja róla... nem igaz?

Sije: Igaz, hogy meghalt és az igaz, hogy Tisobeavkor temették, már mint azon a pénteki tiso-beavkor. Ahogy pénteken volt a böjt, olyan igaz, hogy Fischer zsidó volt...

Chacek: Megörülök Sijekém. Hát nem elég, hogy péntekre tesznek egy böjtöt a Hoemeszben, még zsidóvá is tesznek valakit, akit egy biboros temet?

Sije: Igy van ez Chacekékém. Mondhatná hogy szavahihetetlen... de ne mondja, mert megörülök... Tény, hogy Fischert Innitzer maszpedolta... De mi van magával! Megörült, hogy semmit sem ért már!...

Chacek: Nem örültem meg, csak állandó olvasója vagyok az orth. Központi Iroda hivatalos lapjának. Ezért tartok Tisobeavot pénteken, ezért nem tudtam, hogy egy bécsi Fischert Innitzer biboros temette. Ezért kapkodok a fejemhez, mert nem tudom, hol áll. A papirból tréfilit csinálnak (A Hoemesz szerint a Központi Iroda csak „megvágva” élvezhető) azért írt „szavahihetetlen” címen új magyar szavakat, azért írja, hogy amit más lap ír, annak az ellenkezője igaz... megörülök, megbolondulok... szavahihetetlen, szavahihetetlen...

Lehull a porajhecs... mentők jönnek...

Fenti kis szindarab előadási jogát a Hoemesznel lehet kapni, Fischer temetése után, amikor a szerkesztő pénteken böjtölt Tisobeavot. Copyright Checher by orth. Centralkanzelei. Előadás joga, pótbellel-dijakkal együtt Teitelbaum kvitállel rendelkezőknek 5 lei, askenázoknak 10.000 lei. Mátérolva és mászerolva az Orth. Központi Iroda által.

AZ OKOS LEANY.

Szanhedrin 39a

Egy pogány egyszer így szólt R. Gámlielhez:

— A ti Istenetek meglopta Adámot, amint írta van: Isten mély álmot bocsátott Adámrna, elaltatta s kivett egyet bordái közül és más húst illesztett a helyébe. (M. I. 2., 21.)

R. Gámliel leánya engedelmet kért apjától, hogy ő felelhessen helyette. Azután eképpen szólott a pogányhoz:

— Bocsáss kérlek néhány rendőrt a rendelkezésemre!

— Minek neked a rendőri hatalom?!

— Rablók törbe éjjel a lakásunkba s magukkal vitték egyik ezüsttálcánkat a aranykorsót hagytak ott helyette.

— Bár csak velem történt volna meg ez az eset!

— No lám Adám apánk is szívesen látta, hogy Isten kivett belőle egy oldalbordát és helyette hűséges élettársat adott melléje!

— Jó, jó — mondá a pogány — de miért tette azt Isten lopva, titokban?!

— Hozass, kérlek, nekem egy darab húst a mészárszékből.

Amikor a hús a kezébe került, azon vérezen nyársra tűzte. Még csurgott róla a vér és zsiradék. Azután feltárlta a pogány-nak. A pogány undorodott a pecsenyétől, mert szemel előtt készült s vonakodott belőle enni.

— Lám — szól diadalmasan az okos leányzó. — Adám apánk is megutálta volna Évát, ha saját szemével látta volna az oldalbordából való átalakulásnak ezve mozzanatát.

KÉTFÉLE NYOMÁS.

Egyik barátja kérdi Brandestől, a kiváló héber írótól, miért nem adott ki már régen új könyvet: Mire az így felelt:

— Én csak akkor nyomatok ki valamit, ha magam is nyomás alatt vagyok.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wasserszrom Sándor - Leifner Zoltán
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Belföldön: Hítközögeknek és vállalatoknak 500, magánosoknak; egész évre 300, fél évre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck, 180, 95, 50 dinár, 25—15 Penzö, 10—9 Dollár.

400 delegátus és 300 újságíró jelenlétében

A világ zsidóságának osztatlan érdeklődése mellett nyílt meg Luzernben a XIX. cionista világkongresszus

Luzern. A cionista világszervezet jelentése szerint egy millió kétszáz ezer sékelfizető adta le szavazatát a világ minden zsidóakta országában, szemben a két év előtti 840.000 sékelfizetővel. Így a mozgalom 360 ezer szavazattal erősödött két év alatt és bizonyítéka ez annak, hogy mennyire kiszélesült a cionista mozgalom és mennyire nagy sulya politikai szempontból és a zsidó nép egész palesztinai és galuti jövője szempontjából, hogy mit fog határozni a luzerni kongresszus, amely a világ osztatlan érdeklődése mellett nyílt meg kedden este a kies svájci városban 460 delegátus, több ezer vendég és 300 újságíró jelenlétében. A világ valamennyi nagy sajtóirodája és lapja elküldötte tudósítóját, mert szükségesnek tartja, hogy informálja a világ közvéleményét a zsidó világ-parlament határozatairól és külsőségeiről.

A delegátusok pártfelfogás szerint a következőképpen alakultak: Munkás delegátus 210, általános cionisták A. csoport 87, B. csoport 47, zsidó állampárt 4. Mizraehi

és Poalé Mizraehi 65, jemenita 3. A munkás-delegátusok több mint felét teszik a delegátusok számának és az eddigi általános cionisták A. csoportjával körülbelül adják a kongresszus kétharmadát. Palesztinából a 91 mandátumból 62 munkáspárti delegátus ment Luzernbe. A revizionisták, Jabotinskyvel az élén a kongresszustól teljesen távol tartják magukat, mivel N. Z. O. (Neue Zionistische Organisation) név alatt egy új cionista világszervezetet teremtettek, amely világkongresszusát a jövő hónapban tartja meg Bécsben.

A megnyitó hatalmas demonstrációja volt a világ zsidóságának, amely mementőként kell figyelmeztetnie a világ közvéleményét, hogy a zsidó nép is helyet kér magának a nap alatt. Sokolow beszédét megafonon közvetítették és hangosfilm felvételeket is készítettek róla. A cionista világszervezet elnökeinek beszédét, valamint részletes tudósítást a kongresszus lefolyásáról lapunk legközelebbi számában hozzuk.

Amerika retorzióval él állampolgárainak németországi bánatalmazásaért

New-York polgármesterének érdekes nyilatkozata

A Journal newyorki tudósítója beszélgetést folytatott La Guardia polgármesterrel. A polgármester többek között a következőket mondotta: „Közismert tény, hogy zsidó származású amerikai állampolgároknak minden tekintélyű Németországban. Számos panasz érkezett onnan, amelyben azt a panaszt emelik amerikai állampolgárok, hogy nem adják meg nekik Németországban a szükséges engedélyeket. Ennek az eljárásnak következménye az, hogy retorziós intézkedések léptettek életbe.”

A Newyork Herald jelenti Washingtonból, hogy Amerika nem veszi tudomásul Németországnak ama bejelentését, amely szerint az 1925 évben kötött német-amerikai kereskedelmi szerződés: Németország felmondja.

Newyork polgármestere, La Guardia zégtagadta egy német állampolgárnak azt a kérelmét, amely szerint egy masszázs szafont akar nyitni Newyorkban. Az engedély iragtagadását azzal indokolja a polgármes-

ter, hogy a két állam között 1925-ben létrejött kereskedelmi szerződés értelmében, a szerződő államok polgárainak egyenlő jogokat biztosít, így főleg tudományos, filantrópikus, vallási hivatásuk gyakorlásában nem akadályozza őket. Ezt a szerződést több ízben megszegték a németek, amennyiben amerikai zsidókat is elnyomnak Németországban és megakadályozzák őket hivatásuk teljesítésében. A newyorki nemzeti szocialisták gyűlést hívtak egybe Brooklynban, amelyen tiltakoztak La Guardia polgármester ténykedése ellen.

A Reuter távirta: ügynökség jelenti New Yorkból: King demokrata szenátor kijelentette, hogy egy rezolúciót dolgozott ki, amelyben azt a kérdést veti fel, hogy nem-e volna szükséges Németországgal a diplomáciai viszonyt megszakítani. Indoka a lépcsének az volna, hogy a Hitler-rezsim elnyomja a katolikusokat és a zsidókat és rem teljesíti az Egyesült Államokkal szemben vállalt kötelezettségeit.

Nehéz zsidóként élni

Írta: Joachim Prinz Berlin

Sok oldalról kezd a zsidóság naponta a figyelmeztetést, hogy legyen tartózkodó a viselkedésében ne legyen feltűnő szokásban és az emberekkel való érintkezésben. Felmerül tehát a kérdés: hat hogyan is éljen a zsidó? Es hol? Hol élhet és hol nem? Amikor a ghettóban élünk, az igazi gettóban, akkor tuduk, hol élünk. A falak határt szabnak és a kapuk mezmutatják. Künn pedig, fűnn a falak kivét tuduk: ez nem a mi világunk. Itt csak vendégek vagyunk. A zsidó tudja, hogy nagyon nehéz mint zsidóknak élni és adta, hogy a goluszban van.

A mi zsidó terminológiánkban a zsidók ábnormális elhelyezkedését a világban: galut-nak nevezzük. De a „galut” az még nem „golusz”. Az áskendz kifejezés többet mond. Ez szintillig tett azzal a sorstragáddalval, amelyben eddig a keleti zsidóság szenvedett. A golusz — az valóság. A golusz — tudat. A golusz — az a nagy zsidó telismerés, amelyet érezni kell, hogy uralkodhassunk magunkon és hogy mint zsidók élhessünk.

Ha szeretjük a tiszta nézeteket, akkor meg kell mondjuk a valóságot. Nagyon nehéz zsidóként élni, mondhatni valóságos művészet, ha már csaknem elrejtettük, hogy miképpen él egy zsidó és ha már magunk is csaknem elrejtettük, hogy zsidók vagyunk. Keleten lehetett ezt mindenkor érezni. De itt nálunk már csak észleljéte olyan tudatban élünk, úgy beszéltek bennünk és mi magunk is azt hittük, hogy élünknek egészen kis sarkocskáiban vagyunk meg zsidók. Talán a három nagy ünnepeink egy évben és akkor is csak a zsinagógákban. De kiinn az uncan, olyan emberek vagyunk mint a többiek. Ezt az elvet vallották a nagy zsidó szervezettek is, meg a hítközösek maguk is. Csak a zsidó nemzeti eszme hirdetői látták másképpen. Csak a cionisták. Mi zsidók vagyunk mindenhol és mindenkor. A zsidóság nem „konfesszió”, a zsidóság népi műveltségünk jelenti, másként érezni, másképpen élni és másképpen reagálni mint más népek. Es mert így van, — mondották a felismerők már negyven évvel ezelőtt — azért minden nap hozhat meglepetéseket és sem a kultúra, sem a technika, sem a haladás, de még a társadalmi egyenjogság sem oldja meg a kérdést. Pozícióinkat megintadják majd — mondották a cionisták, — mert pozícióink labilisak és bizonytalanok. Mert zsidók vagyunk.

De mégis, hogyan tanulhatjuk meg most azt a művészetet, hogy mint zsidók éljünk a többi népek között? Valóban nagyon nehéz művészet. Sokan vannak olyanok közöttünk akik nem tudják ezt. A mi zsidó életünknek sok iránytűre van szüksége. Es sokszor azok közül sem lehet tudni, melyik vezet a helyes irányba. Janusfej van életünk felett. Két irányban néz és mi nem tudjuk, melyiknek figyeljünk. Mások vagyunk hát mint a többiek és ezen nem tudunk változtatni. De nem is akarunk ezen változtatni. Ez az idő elmult